

Regnskabsmæssig behandling af virksomhedssammenslutninger

En kvalitetsvurdering af om IFRS 3 bidrager tilstrækkeligt til årsregnskabet nytteværdi

Opgaveløser: Michael Ib Andersen _____
CPR nr. XXXXXX-XXXX
Studie: Cand.merc.aud. - kandidatuddannelsen i revision
Afleveringsdato: 1. december 2016
Vejleder: Christian Aarosin
Antal anslag / antal sider: 169.310 / 76

Indholdsfortegnelse

1	Executive summary	5
2	Indledning og problemstilling	6
2.1	Problemformulering.....	8
2.2	Afhandlingens opbygning.....	11
2.3	Problemafgrænsning.....	12
3	Regnskabsteori	13
3.1	Indledning	13
3.2	Behovet for regnskabsaflæggelse	13
3.3	Behovet for detailregulering.....	14
3.3.1	Informationsasymmetri	14
3.3.2	Regnskabsmanipulation.....	15
3.4	Regnskabsteorier	15
3.4.1	Syntaktisk niveau	18
3.4.2	Semantisk niveau	18
3.4.3	Pragmatisk niveau.....	19
3.5	Regnskabsteorier i praksis	19
3.6	Opsummering.....	19
3.7	Delkonklusion - undersøgelsesområde 1.....	20
4	Begrebsrammens målsætning	21
4.1	Indledning	21
4.2	Begrebsrammens historie og formål	21
4.3	Begrebsrammens begyndelse.....	21
4.4	Begrebsrammens struktur	22
4.5	Grundlæggende forudsætninger	22
4.5.1	Periodiseringsprincippet	22
4.5.2	Going Concern.....	22
4.6	Brugernes informationsbehov	23
4.7	Begrebsrammens kvalitative egenskaber	24
4.7.1	Relevans	24
4.7.2	Validitet (troværdig repræsentation)	25

4.7.3	Sammenlignelig	26
4.7.4	Verificerbarhed	26
4.7.5	Rettidighed.....	26
4.7.6	Forståelighed.....	26
4.8	Tærskelværdier	27
4.9	Generalklausulen "et retvisende billede"	27
4.10	Opsummering.....	27
5	Begrebsrammens målesystemer.....	28
5.1	Indledning	28
5.2	Begrebsrammens niveau 3 – Definition af elementer	28
5.3	Præstationsorienterede- contra formueorienterede regnskabsparadigme.....	29
5.3.1	Fordele og ulemper	30
5.3.2	Præstationsorienteret regnskabsparadigme	30
5.3.3	Formueorienteret regnskabsparadigme	31
5.4	Kapitalvedligeholdelse begreber	31
5.5	Niveau 4 – Indregning og måling	32
5.5.1	Sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele.....	32
5.5.2	Pålidelig måling	32
5.5.3	Historisk kostpris.....	34
5.5.4	Dagsværdi	34
5.6	Niveau 5 – Klassifikation og præsentation.....	35
5.6.1	Resultatopgørelsen og totalindkomstopgørelsen.....	35
5.6.2	Balance.....	36
5.6.3	Egenkapitalopgørelsen.....	36
5.6.4	Pengestrømsopgørelsen	36
5.6.5	Anvendt regnskabspraksis og andre forklarende noter.....	37
5.6.6	Begrebsrammens svagheder.....	37
5.7	Opsummering.....	38
5.8	Kapitlets anvendelse i relation til spørgeskema	38
	Delkonklusion – undersøgelsesområde 2	39
6	IFRS 3 - Virksomhedssammenslutninger	40
6.1	Kapitlets formål.....	40
6.2	Indledning	40

6.3	Identifikation af den overtagende virksomhed	41
6.4	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet	41
6.5	Identifikation, indregning og måling af overtagne aktiver og forpligtelser	41
6.5.1	Eventualforpligtelser	42
6.5.2	Indkomstskat	42
6.5.3	Personaleydelser	42
6.5.4	Refusionsaktiver	42
6.5.5	Generhvervede rettigheder	42
6.5.6	Aktiebaseret aflønning	43
6.5.7	Aktiver, der baseres med henblik på salg	43
6.6	Klassifikation af aktiver og forpligtelser	43
6.7	Identifikation af immaterielle aktiver	43
6.8	Identifikation af eventuelle minoritetsinteresser i den overtagne virksomhed	44
6.9	Indregning og måling af goodwill eller gevinst ved fordelagtige overtagelser (negativ goodwill) ..	44
6.10	Opgørelse af betalt vederlag	45
6.11	Opgørelse af betinget vederlag	45
6.12	Efterfølgende reguleringer til overtagelsesbalancen	45
6.13	Oplysningskrav	46
6.14	Opsummering	46
6.15	Kapitlets anvendelse i relation til spørgeskema	47
6.16	Delkonklusion – undersøgelsesområde 3	47
7	Analyse af de primære investorer	48
7.1	Kapitlets formål	48
7.2	Indledning	48
7.3	Opsummering	49
7.3.1	Spørgeskemaets opbygning	49
8	Analyse af analytikernes informationsbehov	50
8.1	Indledning	50
8.2	Analyse	50
8.2.1	Besvarelser del 1	50
8.2.2	Besvarelser del 2	53
8.2.3	Besvarelser del 3	55
8.3	Opsummering	56

8.4	Delkonklusion – undersøgelsesområde 4	57
9	Diskussion	58
9.1.1	Relevans	60
9.1.2	Validitet	62
9.1.3	Sammenlignelighed	63
9.1.4	Verificerbarhed	64
9.1.5	Rettidighed	64
9.1.6	Forståelighed	64
9.1.7	Generalklausulen "et retvisende billede"	65
9.1.8	Periodiseringsprincippet	65
9.1.9	Going concern	66
9.1.10	Indregning af årsregnskabets elementer	66
9.2	De grundlæggende principper i min anbefaling	70
9.3	Min anbefaling, i relation til begrebsrammens kvalitative egenskaber	72
9.3.1	Relevans	72
9.3.2	Validitet	72
9.3.3	Sammenlignelighed	73
9.3.4	Verificerbarhed	73
9.3.5	Rettidighed	73
9.3.6	Forståelighed	73
9.4	Opsummering	73
10	Konklusion	75
11	Perspektivering	76
12	Litteraturliste	77
13	Figuroversigt	78
14	Bilagsoversigt	78

1 Executive summary

The aim of this thesis is to clarify whether IFRS 3 Business Combinations contributes to the overall usefulness of financial statements to a sufficient degree.

For this purpose, the thesis debates the accounting theory and why there is a need for financial reporting and to which extent society needs to maintain detailed regulation when listed companies present financial statements in compliance with IFRS.

Furthermore, the accounting theory forms the foundation of what is considered the conceptual framework of financial statements. The purpose of this conceptual framework is to serve as a guideline when new financial reporting standards are developed.

IFRS 3 was subsequently reviewed and analyzed in order to identify the key issues in regards to business combinations.

The identified key issues were then analyzed with an emphasis on the information needs of the users of the financial statements.

The thesis demonstrated that there was a contrast between the accounting treatment of a business combination in IFRS 3, and the way the users of financial statements are interested in a business combination to be processed in the financial statements.

This contrast was then analyzed and the thesis concluded that the current IFRS 3 standard does not adequately contribute to the financial statements' overall usefulness.

The thesis concludes with recommendations as to how a new and improved IFRS 3 should be developed such that the accounting standard ensures, that business combinations are recognized in the financial statements in a way, in which contributes adequately to the overall usefulness of the financial statements.

2 Indledning og problemstilling

Rigtig mange virksomheder verden over, skal udarbejde og præsentere deres årsregnskaber til offentlig brug. Selv om sådanne årsregnskaber kan forekomme ens mange steder, er der stadigvæk store forskelle, som formentlig skyldes mangfoldighed af sociale, økonomiske og lovmæssige forhold, som medfører en vis forskel i virksomhedernes årsregnskabsaflæggelser.

Den øgede globalisering, digitaliseringen og den stadigvæk mere frie bevægelighed verden åbner op for, betyder at der er behov for større harmonisering i de internationale regnskabsregler, og dermed måden årsregnskaber aflægges på. Kapitalmarkederne er konstant under udvikling, og det har globaliseringen især en stor andel i.

For mange år tilbage var der naturlige barrierer i form af eksempelvis afstand, som betød, at virksomheder der opererede i ét land, i mere eller mindre grad, var beskyttet mod udefra kommende konkurrenter. Kulturelle forskelle var ligeledes en barriere, der beskyttede virksomheder mod trusler udefra. I dag er store dele af kloden forbundet på kryds og tværs, ikke mindst på grund af digitaliseringen, der åbner helt nye måder at drive forretning på.

Selvom der i store dele af verden stadigvæk er voldsomme krige, enorme kulturelle forskelle etc. er der i stigende grad også en forståelse for, at vi alle lever og befinder os på samme sted, og at vi har brug for hinanden. Hele denne globalisering og alt det der følger med, stiller store krav til virksomhederne rundt om i verden.

Virksomheder skal konstant følge med i udviklingen, ikke kun i ens nærmiljø, men i stort set alt hvad der bevæger sig, for ikke at blive overhalet inden om, og dermed miste deres indtægtsgrundlag og dermed dens eksistens.

I dag ser vi deleøkonomier i flere brancher, med Uber og Airbnb som de helt store spillere. Hvor virksomheder tidligere var beskyttet af reguleringer og lovgivning, ser vi i dag, hvordan de to virksomheder er i gang med, at udfordre alle de virksomheder, som tidligere følte sig beskyttet af reguleringer og lovgivning. I Danmark er der eksempelvis en voldsom 'krig' mellem taxabranchen på den ene side og Uber på den anden side. Uber og Airbnb har efterhånden så store muskler, at de kan udfordre både national og international lovgivning.

I en verden der bevæger sig i så hurtigt et tempo, og hvor afstanden ikke har den samme indflydelse som tidligere, er mindre og større virksomheder i stigende grad nødsaget til at lade sig indgå i en virksomhedssammenslutning, for ikke at miste deres eksistens. Der kan være flere grunde til at virksomhedssammenslutninger opstår. Konsolidering, vidensdeling, ressourcedeling, stordriftsfordele etc. er bare nogle af de årsager der er medvirkende til, at virksomheder lader sig indgå i en virksomhedssammenslutning. Alt dette og meget mere betyder, at der er et stigende behov for yderlig harmonisering i de internationale regnskabsregler der ikke fungerer. The International Accounting Standards Committee (IASC) er forpligtet til at reducere disse forskelle

ved at søge, at harmonisere bestemmelser, regnskabsstandarder og metoder for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber. På nuværende tidspunkt behandles virksomhedssammenslutninger efter IFRS 3. Jeg ved fra praksis, at der er mange diskussioner om hvorvidt IFRS 3 i sin nuværende form er hensigtsmæssig. Eksempelvis er hele købsprisallokeringen genstand for diskussioner både af virksomhederne selv, men også af eksempelvis revisorer, når de skal vurdere værdien af goodwill.

IASC har den opfattelse, at harmonisering bedst kan opnås ved, at fokusere på de årsregnskaber der udarbejdes, med henblik på, at give informationer, der er nyttige ved den økonomiske beslutningstagen. IASC's bestyrelse mener, at årsregnskaber udarbejdet med dette formål opfylder de fleste regnskabsbrugeres behov.¹

Til det formål er der udviklet en begrebsramme, der skal sætte retningslinjer og guidelines, når nye regnskabsstandarder skal udvikles, eller når eksisterende regnskabsstandarder skal revurderes og ændres.

Før finanskrisens indtræden på de finansielle markeder, var IASB² og FASB³ gået i gang med at udvikle en ny begrebsramme kaldet *Conceptual Framework*.⁴ Den oprindelige begrebsramme er fra 1989, og er udarbejdet på baggrund af et forskningsprojekt der løb i perioden fra 1978 – 85.⁵

I 2010 suspendede IASB arbejdet med udviklingen af den ny begrebsramme, så de i stedet kunne fokusere på mere vigtige projekter, der opstod i lyset af den finansielle krise. Mange iagttagere argumenterede imidlertid for vigtigheden af en ny og forbedret begrebsramme. I 2011 genoptog IASB arbejdet med at udvikle en ny og forbedret begrebsramme.

Siden 1989, hvor den oprindelige begrebsramme første gang blev introduceret, er der sket store ændringer i den måde virksomheder driver forretning på. Kapitalmarkederne har ligeledes været udsat for store ændringer. Mange af ændringerne er opstået som følge af globaliseringen og digitaliseringen.

Fra IASB side ønsker man en langt større harmonisering i virksomhedernes regnskabsafklæggelse verden over. I sidste ende for at fremme det formål, at kapitalmarkederne skal være mere effektive til gavn for samfundet som helhed.

Den oprindelige begrebsramme var slet ikke gearret til, at håndtere alle de udfordringer globaliseringen og digitaliseringen medførte. Begrebsrammen er derfor løbende blevet justeret, sådan at den fortsat kan danne grundlaget for regnskabsstandarderne. Den nuværende begrebsramme indeholder eksempelvis kun i mindre grad guidelines for, hvilke målingsgrundlag

¹ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit forord

² International Accounting Standards Board (IASB)

³ Financial Accounting Standards Board (FASB)

⁴ 'Ny begrebsramme' anvendes i afhandlingen som synonym *Conceptual Framework*

⁵ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 196

der skal indregnes, og hvornår de forskellige målingsgrundlag skal anvendes, af de enkelte virksomheder. For harmoniseringen er det problem, at den nuværende begrebsramme er svag på flere områder, da det øger risikoen for, at virksomheder på tværs af grænser og brancher rapporterer på forskellige måder, der i sidste ende, er til skade for samfundet.

Begrebsrammen er opdelt i 5 niveauer. Det overordnede formål behandles på niveau 1 og 2, mens årsregnskabs elementer behandles på niveau 3-5. Niveau 4 omhandler indregning og måling. I den nuværende begrebsramme, er det ikke defineret hvordan der skal ske indregning og måling, men kun hvornår der skal ske indregning og måling. Begrebsrammens tager eksempelvis ikke stilling til, om regnskabsposter skal indregnes efter anvendelse eller ej.

Det er på niveau 3-5 de største udfordringer med begrebsrammen ligger.

Det har vist sig som en større udfordring end først antaget, at få udviklet en ny begrebsramme, der skal fungere som en slags guideline til, hvordan eksisterende og nye regnskabsstandarder skal udvikles. Projektet er blevet udskudt flere gange. En af årsagerne hertil, er manglende input fra især investorer. Det er på nuværende tidspunkt ikke realistisk at forudsige, hvornår projektet og dermed den ny begrebsramme endeligt foreligger.

Da begrebsrammen ikke er en egentlig standard, kan der forekomme uoverensstemmelser mellem begrebsrammen, og de enkelte regnskabsstandarder. IASB vil dog løbende arbejde hen imod, at fremtidige regnskabsstandarder er i overensstemmelse med begrebsrammen. Ved uoverensstemmelse går den enkelte regnskabsstandard forud for begrebsrammen.⁶

Min tese er, at den nuværende IFRS 3 ikke i tilstrækkelig grad bidrager til årsregnskabs samlede nytteværdi, som følge af de svagheder der er i begrebsrammens niveau 3-5.

Der er derfor behov for, at analyserer om min tese er korrekt. Hvis IFRS 3 er utilstrækkelig, vil jeg komme med anbefalinger til hvordan IFRS 3 kan forbedres.

2.1 Problemformulering

Formålet med denne afhandling er at:

”undersøge om IFRS 3 bidrager tilstrækkeligt til årsregnskabs samlede nytteværdi. Hvis IFRS 3 ikke bidrager tilstrækkeligt til årsregnskabs samlede nytteværdi, vil jeg komme med konkrete anbefalinger til, hvordan IFRS 3 bør ændres, sådan at standarden herefter vil bidrage mere tilstrækkeligt til årsregnskabs samlede nytteværdi”

For at kunne foretage en tilstrækkelig analyse af årsag og virkning i den utilstrækkelige begrebsramme, er det nødvendigt med en gennemgang af almen regnskabsteori, da det er grundlaget for hele den måde, der i dag skal rapporteres på. Med udgangspunkt i

⁶ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 2 og 3

regnskabsteorien, vil det blive belyst, hvilke udfordringer der er, når regnskabsstandarder udvikles med det formål, at skulle bidrage til årsregnskabet samlede nytteværdi. Det er nødvendigt at forstå, hvis det viser sig, der er behov for, at komme med anbefalinger til hvordan IFRS 3 bør ændres, til gavn for årsregnskabet samlede nytteværdi.

Før der kan analyseres og konkluderes, om IFRS 3 bidrager tilstrækkeligt til årsregnskabet samlede nytteværdi, er det nødvendigt med en grundig beskrivelse af begrebsrammens niveauer, for at forstå hvordan der bør rapporteres, før årsregnskabet har nytteværdi for regnskabsbrugere. Forståelsen er nødvendig, når IFRS 3 skal testes for, om den fungerer i praksis.

Hovedproblemstillingen ønskes derfor afdækket med følgende undersøgelsesspørgsmål:

1. Det teoretiske grundlag for årsregnskabet

Undersøgelsesområde 1 vil tage udgangspunkt i almen regnskabsteori, der skal give læseren et indblik i og forståelsen af, hvordan regnskabsteori påvirker og influerer i udviklingen af regnskabsstandarder.

- Er der behov for regnskabsaflæggelse?
- Hvad er behovet for regnskabsregulering?
- Hvordan bør reguleringen fra samfundet være?
- Hvordan påvirker regnskabsteorien udviklingen af regnskabsstandarder?

Når den grundlæggende forståelse for regnskabsteori er på plads, vil afhandlingen give et indblik i, hvilke elementer et årsregnskab indeholder, og hvad hensigten med de enkelte elementer er. Dette behandles i undersøgelsesområde 2.

2. Det praktiske grundlag for årsregnskabet og dets nytteværdi

Undersøgelsesområde 2 skal give læseren et indblik i, hvilken funktion begrebsrammen har, når nye regnskabsstandarder skal udvikles eller eksisterende revurderes.

- Hvad er begrebsrammens formål?
- Hvordan er begrebsrammen opbygget?
- Hvor er svaghederne størst i begrebsrammen?
- Hvordan påvirker begrebsrammens svagheder udviklingen af regnskabsstandarder?

For at kunne teste om IFRS 3 fungerer, er det nødvendigt med en gennemgang af, hvordan virksomhedssammenslutninger behandles i praksis.

3. IFRS 3 – virksomhedssammenslutning

Undersøgelsesområde 3 har til hensigt, at undersøge hvilke forhold i IFRS 3 der har mest relevans for årsregnskabet nytteværdi.

- Hvordan er den regnskabsmæssige behandling af en virksomhedssammenslut?
- Hvilke forhold i IFRS 3 har størst relevans for årsregnskabet samlede nytteværdi?

Inden jeg kan teste og analysere om IFRS 3 fungerer i praksis, er det nødvendigt med en analyse af, hvilke informationsbehov regnskabsbrugere har.

4. Analyse af regnskabsbrugernes informationsbehov

Undersøgelsesområde 4 har til hensigt, at undersøge hvem de primære regnskabsbrugere er i relation til virksomhedssammenslutninger, og hvad de anser for vigtigt i et årsregnskab, sådan at indregningen af en virksomhedssammenslutning foretages med henblik på, at årsregnskabet samlede nytteværdi imødekommes bedst muligt.

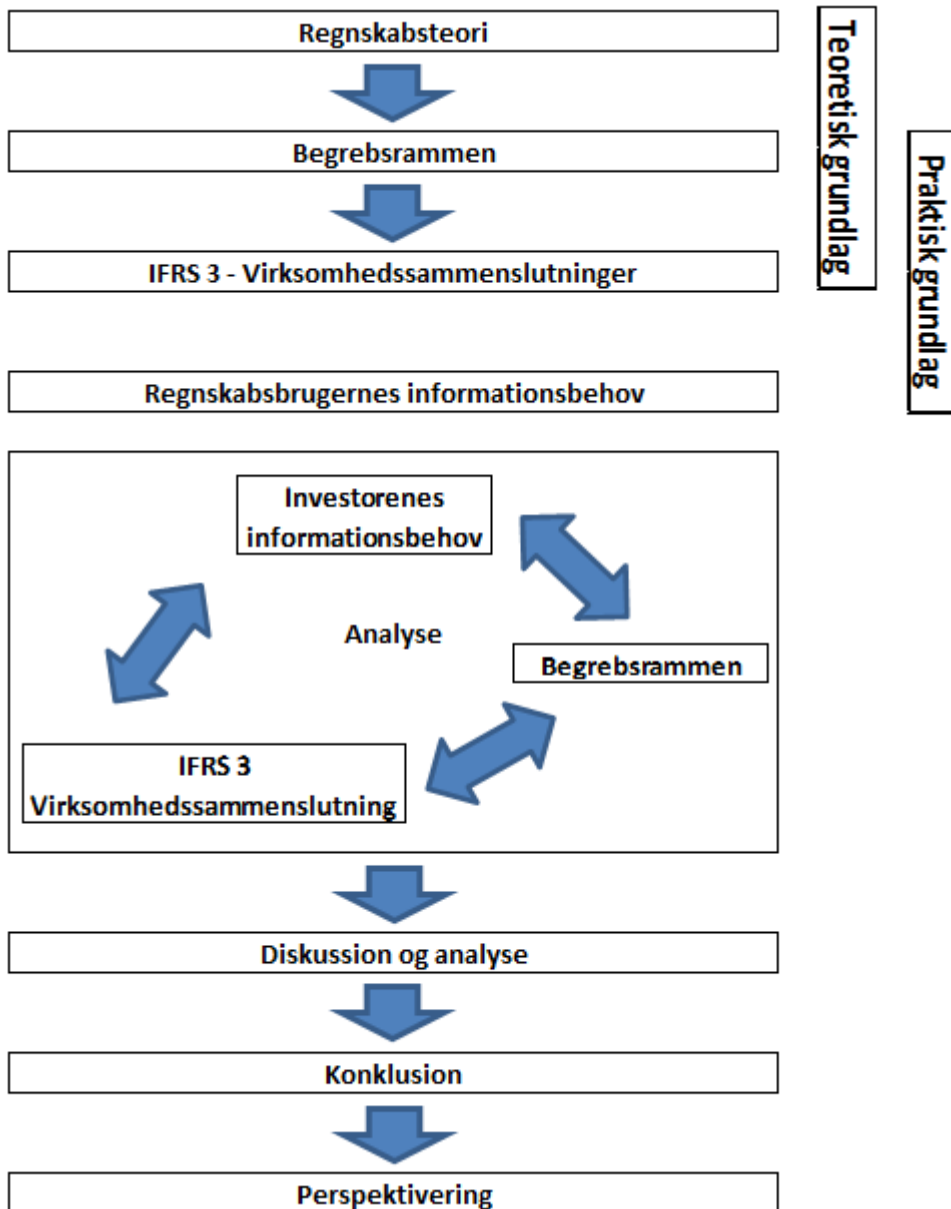
I tilfælde af at IFRS 3 er utilstrækkelig, skal analysen også bidrage med viden, der gør mig i stand til at komme med anbefalinger til hvor IFRS 3 bør ændres.

- Hvem er de primære regnskabsbrugere?
- Hvilke elementer i årsregnskabet har størst nytteværdi for de primære regnskabsbrugere?
- Hvordan bør årsregnskabet elementer behandles for, at opnå den største nytteværdi for de primære regnskabsbrugere?
- Er der forhold i den regnskabsmæssige behandling af en virksomhedssammenslutning, der ikke er hensigtsmæssig ud fra en analytikers synspunkt?

Undersøgelsesområde 1-4 vil danne grundlaget for den endelige diskussion inden konklusionen. Der vil blive indhentet udtalelser og erfaringer fra praksis i erhvervslivet der skal være med til at styrke relevansen i diskussionen.

2.2 Afhandlingens opbygning

Med udgangspunkt i afhandlingens problemformulering og de dertil hørende undersøgelsesområder, kan afhandlingens opbygning illustreres på følgende måde:

Figur 1 – Afhandlingens opbygning, egen tilvirkning

Figur 1 skal ses i sammenhæng med problemformuleringen og undersøgelsesområderne.

Der vil til hvert kapitel afslutningsvis være et kort opsummeringsafsnit. Når et eller flere kapitler hver for sig eller til sammen har afdækket et undersøgelsesområde, vil der endvidere være en delkonklusion der besvarer undersøgelsesområderne hver for sig.

2.3 Problemafgrænsning

Formålet med nærværende afhandling er at undersøge, om IFRS 3 bidrager tilstrækkeligt i relation til årsregnskabets samlede nytteværdi når virksomhedssammenslutninger skal indregnes.

Afhandlingen vil ikke diskutere interne virksomhedssammenslutninger, men udelukkende handler mellem to uafhængige parter. Afhandlingen vil derfor heller ikke komme med konklusioner eller anbefalinger til, om behandlingen af interne virksomhedssammenslutninger behandles på den mest hensigtsmæssige måde.

Afhandlingens afsnit og diskussioner er med udgangspunkt i børsnoterede selskaber der skal aflægge årsregnskaber efter IFRS. Afhandlingen har fokus på hvordan børsnoterede selskaber bør rapportere, for at opnå den højest mulige nytteværdi. Diskussionerne og anbefalingerne kunne derfor sagtens have en anden drejning end dem i afhandlingen, hvis der var blevet taget udgangspunkt i mindre virksomheder.

Hele afhandlingen har taget udgangspunkt i almene regnskabsteorier, der danner basis for afhandlingens endelige konklusion. De anbefalinger afhandlingen kommer med, er ligeledes fremkommet med udgangspunkt i almene regnskabsteorier. Afhandlingen forholder sig ikke til eventuelle svagheder og styrker i de almene regnskabsteorier.

Den efterfølgende behandling af aktiver og forpligtelser, der indregnes i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, ligger ud over formålet med denne afhandling. Afhandlingen vil som følge heraf kun overfladisk diskutere den efterfølgende behandling. Reglerne om afskrivninger og nedskrivninger vil derfor kun blive diskuteret overfladisk.

Der vil i afhandlingen være henvisninger og eksempler fra konkrete nationale og internationale regnskabskrav o.lign. der ikke har med IASB og IFRS at gøre. Henvisningerne og eksemplerne bruges alene til at sætte visse områder i perspektiv.

Afhandlingen har ikke fokus på den skattemæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, og der vil i konklusionen ikke blive taget hensyn til, om den nuværende IFRS 3 behandler virksomhedssammenslutninger på den mest hensigtsmæssige måde ud fra et skattemæssigt perspektiv.

3 Regnskabsteori

3.1 Indledning

Indeværende kapitel er opdelt i to afsnit. Det første afsnit omhandler generelle forhold og om, hvorfor der er behov for regnskabsaflæggelse, og hvorfor det er vigtigt, at der er behov for omfattende detailregulering i forbindelse med virksomhedernes regnskabsaflæggelser. Det andet afsnit har til formål at gennemgå forskellige regnskabsteorier, og analysere hvilke udfordringer der er, når nye eller eksisterende regnskabsstandarder skal udvikles eller revurderes.

3.2 Behovet for regnskabsaflæggelse

Kommunikation mellem regnskabsafsender og regnskabsbruger også kaldet – *language of business* – er et vigtigt parameter, når det handler om at få kapitalmarkedet, til at fungere effektivt. Både afsender og modtager er nødt til at 'tale' samme sprog, for at forstå hinanden. I et samfund, hvor afsender og modtager ikke taler samme sprog, vil det ikke være muligt at have et kapitalmarked, der fungerer effektivt.⁷

Kapitalmarkedet er enormt, og berører os alle i mere eller mindre omfang. Virksomheder kan ses som en slags koalition af mange forskellige interessegrupper, der alle har et ønske i at vide, hvordan virksomhedens finansielle stilling er. Koalitionen består eksempelvis af:⁸

- Kapitalindskydere
- Medarbejdere der stiller deres arbejdskraft til rådighed
- Leverandører der leverer råmateriale og andet til virksomheden
- Långivere der stiller kapital til rådighed
- Offentlige myndigheder
- M.fl.

Fælles for alle interessegrupperne er, at de forventer en form for modydelse. Hele det her 'ydelse-modydelse-forhold' og det, at vi lever i et frit samfund, betyder, at alle interessegrupperne har muligheden for frit at vælge, om de vil levere deres ydelse i den aktuelle virksomhed, eller om de vil lede efter andre virksomheder, hvor de kan stille deres ydelse til rådighed.

Hele virksomhedens eksistensgrundlag påhviler altså koalitionen, og det er derfor vigtigt, at ledelsen formår at vise og tage hensyn til alle i koalitionen. Det er her den eksterne regnskabsinformation, har sin indflydelse. Den skal give alle i koalitionen muligheden for at vurdere virksomhedens finansielle stilling, på baggrund af det virksomhederne rapporterer, og derudfra træffe beslutninger, om de vil stille deres midler eller ydelser til rådighed for virksomheden.

⁷ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 17

⁸ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 24

Fra lovgivers side er der stillet krav til, at børsnoterede virksomheder skal aflægge årsrapport efter IFRS. Jo mere information virksomheden rapporterer, desto lettere bliver det for koalitionsinteressegrupper at allokere sine midler eller ydelser hen, hvor det er mest rentabelt. Dette øger koalitionsvelstand, og dermed samfundets velstand.

3.3 Behovet for detailregulering

Som nævnt i indledningen, er der fra lovgivers side, stillet krav til, at børsnoterede virksomheder skal aflægge årsregnskab efter IFRS, som er meget omfattende. Detailreguleringen er med til, at det eksterne regnskab som virksomheden udarbejder, kan ses som et internt regnskab på samfundsniveau. Den omfattende detailregulering fra samfundets side betyder eksempelvis, at det eksterne regnskab skal opfylde en række kvalitetskrav, der skal sikre, at regnskaberne er til nytte for potentielle regnskabsbrugere, og samtidig beskytte brugerne mod urigtige og misvisende oplysninger. Kvalitetskravene handler primært om, at oplysningerne skal være relevante, valide (troværdige), sammenlignelige og forståelige. Kvalitetskravene vil blive behandlet mere omfattende i kapitel 4 vedrørende begrebsrammen.

Foruden kvalitetskravene er det en nødvendighed, at årsregnskaberne skal være offentligt tilgængelige. Det sker formelt ved, at årsregnskaberne skal indsendes til myndighederne, der så har en database, hvor man kan hente og læse virksomhedernes årsregnskaber. I langt de fleste tilfælde, vil det dog også være muligt at hente virksomhedernes årsregnskaber, og andet relevant information, direkte fra deres egne hjemmesider.

Når samfundet stiller så høje krav til virksomhedernes årsregnskaber, skyldes det den betydning, eksterne årsregnskaber har for samfundet. I en stor åben markedsøkonomi, er det vigtigt, at virksomhederne informerer de øvrige markedsdeltagere om virksomhedens finansielle præstationer i en relevant, troværdig og sammenlignelig form, sådan at de øvrige markedsdeltagere kan tage rationelle allokeringsbeslutninger til gavn for samfundet.

I og med at det eksterne årsregnskab skal være troværdigt, er det et krav, at børsnoterede virksomheders årsregnskaber er underlagt revisionspligt, og dermed skal revideres af en statsanerkendt revisor.

3.3.1 Informationsasymmetri

Den omfattende detailregulering har også den effekt, at det modvirker informationsasymmetri. Informationsasymmetri er, når viden om en given virksomhed, ikke er kendt i den brede offentlighed, men hvor det kun er enkelte personer, der har en aktuel viden. Som regel er det kun personer højt oppe i den interne organisation, som har information, der ikke er tilgængelig i det eksterne årsregnskab. Ledelsen vil typisk ligge inde med information om virksomhedens forventede fremtidige udvikling, som det eksterne årsregnskab ikke præsenterer, og dermed ikke er kendt af den brede offentlighed. Denne asymmetri betyder, at ledelsen har andre og bedre forudsætninger, for at vurdere om et selskabs aktie er over- eller undervurderet, og dermed kan

træffe bedre beslutninger end øvrige interessegrupper, der udelukkende kan vurdere virksomhedens fremtidige finansielle stilling og pengestrømme, på baggrund af det eksterne årsregnskab.

I Danmark er der oprettet et såkaldt insider-register, hvor personer med insider information skal oplyse om køb og salg af selskabets aktier. Børsnoterede virksomheder har dog også pligt til at oplyse, når bestemte grupper, herunder ledelsen, køber og sælger aktier i den virksomhed, hvori de er ansat.

Informationsgab mellem ledelsens informationer og de eksterne interessegruppers informationer, er et anerkendt problem. Problemet er dog størst i videns producerende virksomheder, hvor den fremtidige indtjening er afhængig af eksempelvis forskning. I videns producerende virksomheder opstår dette informationsgab dog også, som følge af den lovgivning virksomheden er underlagt, blandt andet det, at internt oparbejdet goodwill ikke må aktiveres og indregnes.

Fænomenet kaldes i daglig tale "adverse selection" og er et af mange eksempler på, hvad virkningerne af insideinformation kan medføre. "Adverse selection" opfattes som værende til skade for ressourcemarkedernes effektivitet.⁹

3.3.2 Regnskabsmanipulation

Gennem regnskabsmanipulation kan Ledelsen i det eksterne årsregnskab, forsøge at påvirke eksempelvis investorer og andre interessegrupper i forskellige retninger. Et eksempel herpå kunne være, en ledelse der er interesseret i at få en virksomheds eksterne årsregnskab, til at fremstå pænere end virkeligheden egentlig er. Man kan sagtens forestille sig, ledere der er på jagt efter ny kapital, har en interesse i, at være meget optimistiske omkring virksomhedens fremtid, og derfor værdiansætter regnskabsposter højere, end de måske bør værdiansættes, i håb om, at det vil få investorer til at investere i virksomheden. Ligeledes kan man også forestille sig, ledere der ønsker at have en mere pessimistisk tilgang til virksomhedens fremtid. I en virksomhed der fremstår som svag og med dårlig indtjening, vil eksempelvis personalet være mere påpasselig med at bede om højere løn eller andre personalegoder, der i sidste ende er positiv for virksomhedens samlede lønsomhed. Leverandører vil måske også have en lidt mere lempelig tilgang til deres aftaler med virksomheden, hvis virksomheden fremstår presset, som i sidste ende igen er til gavn for virksomhedens lønsomhed.

3.4 Regnskabsteorier

For at kunne behandle og vurdere, hvorledes IASB implementerer og udfører regnskabsreguleringen, er det nødvendigt med et teoretisk grundlag. Derfor forklares den teoretiske indgangsvinkel til regnskabsregulering i det følgende.

⁹ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 32

Regnskabsteorier kan opdeles i to primære grupper; Normative og deskriptive regnskabsteorier. Normative regnskabsteorier kan forklares som værende vejledende teorier, hvilket betyder at årsregnskaberne skal udarbejdes i forhold til en given målsætning. En målsætning kunne være, at fokusere på regnskabsbrugerens informationsbehov, og derved give regnskabsbrugererne alle informationer, som denne måtte have behov for. Normative regnskabsteorier danner grundlag for regnskabsstandarderne i IFRS. Deskriptive regnskabsteorier har sit afsæt i beskrivende observationer.

Teoriene indeholder en række grundlæggende forudsætninger eller postulater, hvorfra der udelades konklusioner ved induktion eller deduktion. Mens den deduktive metode især har haft til formål, at udvikle normative regnskabsteorier, har den induktive metode sine styrker, når der udvikles deskriptive regnskabsteorier. Teoriene supplerer hinanden godt, og er nødvendige i udviklingen af regnskabsstandarder.

Sammenhængen mellem regnskabsteori og videnskabelig metode			
Regnskabsteorier			
		Normativ regnskabsteori	Deskriptiv regnskabsteori
Videnskabelige metoder	Deduktion	X	
	Induktion		X

Figur 2 – Jens O. Elling, *Finansiel rapportering 3. udgave*, side 36

Den normative regnskabsteori baseres på regulering, enten af lovgiver eller privatsektoren. Et alternativ til regulering, er en markedsløsning, der handler om at lade selve markedet styre behovet for regnskabsaflægelse og regnskabsinformation. I Danmark findes der en markedsløsning i en meget mild version, da årsregnskabsloven giver mulighed for, at små virksomheder omfattende af klasse A, kan undlade at aflægge og offentliggøre et årsregnskab.

Regnskabsstandarderne har til formål, at sikre en harmonisering af virksomhedernes finansielle oplysninger, for at opnå en høj grad af gennemsigtighed og sammenlignelighed, samt sikre, at fællesskabets kapitalmarked og det indre marked fungerer effektivt.¹⁰ Endvidere skal regnskabsstanderne sikre, at der er en vis form for realitet og substans i de regnskabsposter der indregnes. Regnskabsstandarderne skal både guide og sikre, at regnskabsproducenterne og regnskabsbrugerne forstår hinanden.

Men hvordan skal regnskabsstandarder så udvikles og formes, for at imødekomme alle disse forskellige behov?

Helt overordnet, er der, som jeg vurderer det, to væsentlige spørgsmål man bør stille sig selv, når regnskabsstandarder skal udvikles:

¹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 1606/2002 af 19. juli 2002, om anvendelse af internationale regnskabsstandarder

1. Hvordan skal regnskabsstandarder udvikles, for på bedst muligvis at sørge for, at regnskabsrapporteringen har den største nytteværdi for samfundet som helhed, og
2. hvordan skal regnskabsstandarder udvikles, for på bedst muligvis at sørge for, at de regnskabsposter der indregnes i årsregnskaber, afspejler virkeligheden?

Det er en anerkendt opfattelse, at investorernes informationsbehov er så omfattende, at hvis deres informationsbehov er opfyldt, så vil størstedelen af alle interessegruppers informationsbehov være opfyldte.¹¹ Formålet med denne afhandling er ikke at sætte spørgsmålstejn ved det postulat, hvorfor området kun overfladisk vil blive behandlet løbende i afhandlingen. Hvad investorernes informationsbehov dækker over, vil dog blive behandlet i kapitlerne 7 og 8.

Til besvarelse af spørgsmål (1) ovenfor, tages der derfor udgangspunkt i, at investorernes informationsbehov er det konkrete mål, der ønskes opfyldt.

Når regnskabsstandarder udvikles, udvikles de med udgangspunkt i begrebsrammen. Begrebsrammen vil blive behandlet i kapitel 4 og 5. Regnskabsteoriene danner grundlaget for begrebsrammen og dennes opbygning.

Ved at sætte et overordnet mål som forsøges løst, vil det være muligt, at komme med retningslinjer i den brede forstand. Det er i denne sammenhæng, at normative regnskabsteorier har deres styrker. Udfordringen opstår imidlertid, når der skal angives retningslinjer for mere konkrete og specifikke regnskabsposter og begivenheder. Det er her deskriptive regnskabsteorier, har deres styrker.

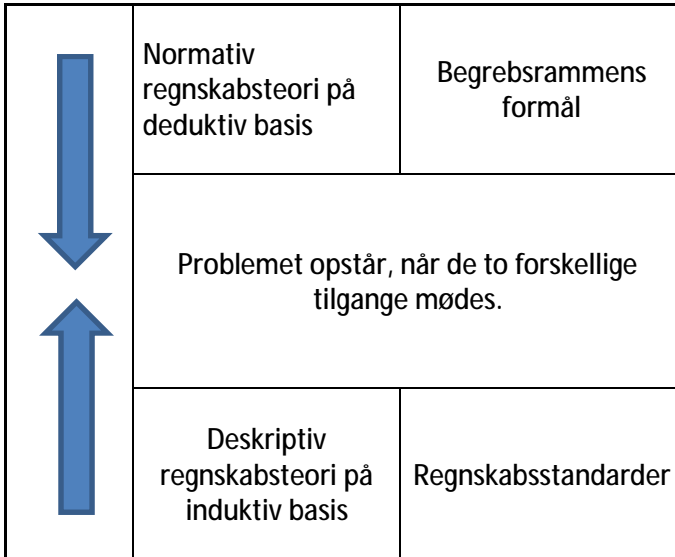
Til besvarelse af spørgsmål (2) ovenfor, tages der derfor udgangspunkt i deskriptive regnskabsteorier. Den deskriptive regnskabsteori der anvendes, når regnskabsstandarder skal udvikles, er induktiv, og man forsøger ved observation af store statistiske test og hypoteser at beskrive, hvordan specifikke poster og begivenheder skal indregnes.

Det overordnede mål er, at der skal ske en harmonisering i årsregnskaber på tværs af landegrænserne, for at gøre kapitalmarkederne mere effektive.¹² Til det formål er der udviklet en begrebsramme, der skal danne grundlag for, hvordan regnskabsstandarder skal udformes på det overordnede niveau. Problemet er bare, at man ved at starte i det generelle, ikke altid kan komme hen til det specifikke, eksempelvis hvordan en virksomhedssammenslutning skal behandles. Det er derfor en nødvendighed at 'angribe' de specifikke begivenheder indefra, i afhandlingens tilfælde - en virksomhedssammenslutning.

¹¹ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 200

¹² Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 1606/2002 af 19. juli 2002, om anvendelse af internationale regnskabsstandarder, afsnit (5)

Ved at starte i det specifikke, er det bare ikke altid muligt at nå hen til det generelle, i dette tilfælde, det samlede formål, som er at skabe mere harmonisering i årsregnskaberne, til gavn for et mere effektivt kapitalmarked.

Figur 3 – Egen tilvirkning

Regnskabsteorier skal som så meget andet verificeres, før regnskabsteorierne kan accepteres som rettesnor for blandt andet standardsættere. Regnskabsteorierne kan inddeles i tre niveauer, som hver især bør gøres til genstand for en videnskabelig test. De tre niveauer er:¹³

1. Syntaktisk niveau
2. Semantisk niveau
3. Pragmatisk niveau

3.4.1 Syntaktisk niveau

Logikken er den altoverskyggende forudsætning på dette niveau. På dette niveau opererer man på den logiske forklaring og sammenhængen heraf. Eksempelvis er omsætning ÷ vareforbrug = bruttoresultat. På dette niveau forholder man sig ikke til, hvad henholdsvis omsætning og vareforbrug er.

3.4.2 Semantisk niveau

På dette niveau går man stikket dybere. Foruden logikken, er det en nødvendighed, at der eksisterer reelt indhold. "Aktiver" er et semantisk begreb i den udstrækning, at aktivet kan observeres i virkeligheden. Et aktiv der blot opstår som følge af eksempelvis en modpostering, er et tomt begreb, som kun befinder sig i balancen.

¹³ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 37

3.4.3 Pragmatisk niveau

Udtrykket "indhold frem for formalia" beskriver meget godt, hvad der menes på det pragmatiske niveau. Formålet med normativ regnskabsteori er at give regnskabsbrugerne den størst mulige nytteværdi, når regnskabsproducenterne skal udarbejde årsregnskaber.

3.5 Regnskabsteorier i praksis

Om normative regnskabsteorier kan siges, at det er generelle teorier, og som regel meget abstrakte teorier, der befinder sig på det syntaktiske niveau. Normative regnskabsteorier testes gennem en logisk bevisførelse. Teorierne danner indirekte basis for udarbejdelsen af konkrete årsregnskaber i konkrete virksomheder. Aktiver og forpligtelser kan herefter testes på det semantiske niveau, hvor det verificeres om aktiver og forpligtelser er tomme begreber eller semantiske begreber. Det endelige eksterne årsregnskab kan til slut testes på det pragmatiske niveau. Den pragmatiske bevisførelse består i at teste om nytteværdien af det udarbejdede årsregnskab, øger regnskabsbrugernes informationsniveau.

Mens det er relativt enkelt at verificere regnskabsteorier på både det syntaktiske- og det semantiske niveau, er det en langt større udfordring at verificere regnskabsteorier på det pragmatiske niveau. For hvordan måler man lige nytteværdien af eksterne årsregnskaber?

Selvom det tidligere er beskrevet, at vi som udgangspunkt kun behøver at tilgodese investorernes informationsbehov, så findes der jo mange typer af investorer. Der findes professionelle investorer, og mindre professionelle investorer. Der findes private investorer og store kapitalforvaltere. Der findes der aktive investorer og passive investorer, såvel som investorer der investerer i enkelt aktier og investorer der investerer på porteføljeniveau osv. Alle de forskellige niveauer investorerne befinder sig på, og også deres individuelle faglige ekspertise inden for læsning og forståelse af årsregnskaber betyder, at det ikke er muligt at udarbejde ét årsregnskab, der er perfekt for alle parter. Informationsbehovene er simpelthen for heterogene.

Som konsekvens af, at det er vanskeligt at verificere regnskabsteorier på det pragmatiske niveau, bygger regnskabsregulering i praksis hovedsageligt på dogmatisk bevisførelse. Det kræver at en bred kreds af eksperter, kan blive enig i, hvilken løsning der er bedst, i forhold til den givne målsætning – i dette tilfælde investorernes informationsbehov.

3.6 Opsummering

Regnskabsteorien har vist, at der er behov for kommunikationen mellem regnskabsafsender og regnskabsbruger, hvis der skal eksistere et effektivt kapitalmarked. Kommunikationen sker gennem virksomhedernes årsregnskaber.

Fælles for alle virksomheder er, at deres eksistensgrundlag består af en koalition af mange forskellige interessegrupper. Alle kategorier af interessegrupper er nødvendige, for at koalition

kan overleve. Uden medarbejdere, kapitalindskydere, forretningsforbindelse osv. er der ingen virksomhed.

Regnskabsteorien har vist, at der er udfordringer, når nye regnskabsstandarder skal udvikles eller eksisterende skal revurderes. Udfordringerne opstår, fordi man er nød til at gribe udviklingen an fra to forskellige teorier. Normative regnskabsteorier skal sørge for, at man kommer frem til det overordnede mål. Deskriptive regnskabsteorier skal sørge for, at der er substans i de elementer, der indregnes. Udfordringen i praksis opstår, når de to teorier mødes.

Regnskabsteorien er grundlaget for begrebsrammen, der behandles i de kommende kapitler. Den normative regnskabsteori skal danne grundlaget for begrebsrammens niveau 1 og 2, der omhandler begrebsrammens målsætning. De deskriptive regnskabsteorier skal danne grundlaget for begrebsrammens niveau 3, 4 og 5, der omhandler begrebsrammens målsystemer.

I og med det er vanskeligt at måle, hvornår den samlede nytteværdi er størst, bygger regnskabsregulering i praksis hovedsageligt på dogmatisk bevisførelse.

3.7 Delkonklusion - undersøgelsesområde 1

Det kan konkluderes, at der er behov for regnskabsaflæggelse. Virksomhedernes årsregnskaber er 'det sprog der tales' mellem regnskabsbruger og regnskabsproducent. Det er derfor også nødvendigt med regnskabsregulering, hvis regnskabsbrugerne og regnskabsproducenterne skal forstå hinanden.

Virksomheder er en koalition af mange interessegrupper, med mange forskellige behov. Til at vurdere omfanget af, hvor stort behovet for detailregulering skal være, opereres der med tærskelværdier¹⁴. Det er vigtigt, at nytteværdien af årsregnskabet er større end de omkostninger der skal til for at producere årsregnskabet. Behovet for detailregulering er derfor størst for virksomheder, hvor koalitionen er størst, hvis regnskabsbrugerne og regnskabsproducenterne skal forstå hinanden til gavn for et mere effektivt kapitalmarked.

Regnskabsteorien gør det klart, at det er nødvendigt med to tilgange, når nye regnskabsstandarder skal udvikles eller eksisterende revurderes. Til det formål, er der udviklet en begrebsramme, der netop er en kombination af de to tilgange, og som skal danne grundlaget, for når nye regnskabsstandarder udvikles eller eksisterende skal revurderes.

¹⁴ Området behandles i kapitel 4, afsnit 4.8.

4 Begrebsrammens målsætning

4.1 Indledning

Indeværende kapitel vil gennemgå og analysere, hvordan begrebsrammen i sin nuværende form ser ud. Gennemgangen skal give læseren en forståelse af, hvordan begrebsrammen er sammensat, sådan at regnskabsstandarder udvikles, med henblik på, at årsregnskaber udarbejdes med højest mulig nytteværdi til følge.

Begrebsrammen er opdelt i 5 niveauer. Niveau 1 og 2 omhandler målsætningen, mens niveau 3, 4 og 5 omhandler målesystemer. Der vil i indeværende kapitel kun blive fokuseret på begrebsrammens målsætning (niveau 1 og 2). Målesystemer (niveau 3 – 5) behandles separat i kapitel 5.

4.2 Begrebsrammens historie og formål

Formålet med årsregnskaber er, at give regnskabsbrugerne information om virksomhedens finansielle stilling, indtjening og pengestrømme på en struktureret og overskuelig måde. Årsregnskaber viser også resultaterne af ledelsens styring af virksomhedens ressourcer, som den er blevet betroet. Alle disse informationer, sammen med andre informationer i noterne, skal være med til, at hjælpe regnskabsbrugerne med at få tilstrækkelig viden til, at kunne vurdere virksomhedens finansielle præstation og position, til brug for deres økonomiske beslutningstagen.

”Årsregnskabet skal give et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling, indtjening og pengestrømme. Et retvisende billede forudsætter en troværdig repræsentation af virkningerne af transaktioner og andre begivenheder og forhold i overensstemmelse med de i begrebsrammen anførte definitioner og indregningskriterier for aktiver, forpligtelser, indtægter og omkostninger.”¹⁵

4.3 Begrebsrammens begyndelse

Begrebsrammens spæde begyndelse startede tilbage i perioden 1978-85 som et forskningsprojekt af FASB, som siden har dannet grundlaget for det vi i dag kalder for den finansielle rapporterings grundlov. Begrebsrammen er i dag fundamentet, der er med til at hjælpe både nationale og internationale organisationer i udviklingen af regnskabsstandarder.¹⁶

En harmonisering i udviklingen af regnskabsstanderne er med til, at øge sammenligneligheden i årsregnskaberne, til gav for regnskabsbrugerne. Begrebsrammens vel nok vigtigste funktion er, at sørge for, at årsregnskaber udarbejdes med henblik på, at give regnskabsbrugerne tilstrækkelig viden til, at vurdere virksomhedens finansielle situation, til brug for deres økonomiske beslutningstagen.

¹⁵ IAS 1 afsnit 15

¹⁶ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 196

4.4 Begrebsrammens struktur

Begrebsrammen er opbygget ud fra den normative regnskabsteori, og tager udgangspunkt i regnskabsbrugerne og deres informationsbehov.¹⁷

Begrebsrammen er sammensat af 5 niveauer som illustreret i figur 4 som danner et deduktivt system med udgangspunkt i investorernes informationsbehov, da der argumenteres for, at investorernes informationsbehov er så omfattende, at dækkes deres informationsbehov, er de øvrige interessegruppers informationsbehov også dækket.¹⁸

Niveau 1 og 2 skal fremme den overordnede målsætning, mens niveau 3-5 har til hensigt, at definere hvilke begivenheder der kan indregnes og måles, hvornår de kan indregnes og måles samt hvordan de skal klassificeres og præsenteres. Man kan altså sige, at niveau 1 og 2 er på det syntaktiske niveau med udgangspunkt i den normative regnskabsteori, mens niveau 3-5 bevæger sig ind på det semantiske niveau, og har sit udgangspunkt i den deskriptive regnskabsteori.

4.5 Grundlæggende forudsætninger

Begrebsrammen bygger på to grundlæggende forudsætninger, Periodiseringsprincippet og Going concern forudsætningen.

4.5.1 Periodiseringsprincippet

Ved periodiseringsprincippet menes, at virkningen af begivenheder og transaktioner skal indregnes i de perioder de vedrører, og ikke når betalingen sker.¹⁹

4.5.2 Going Concern

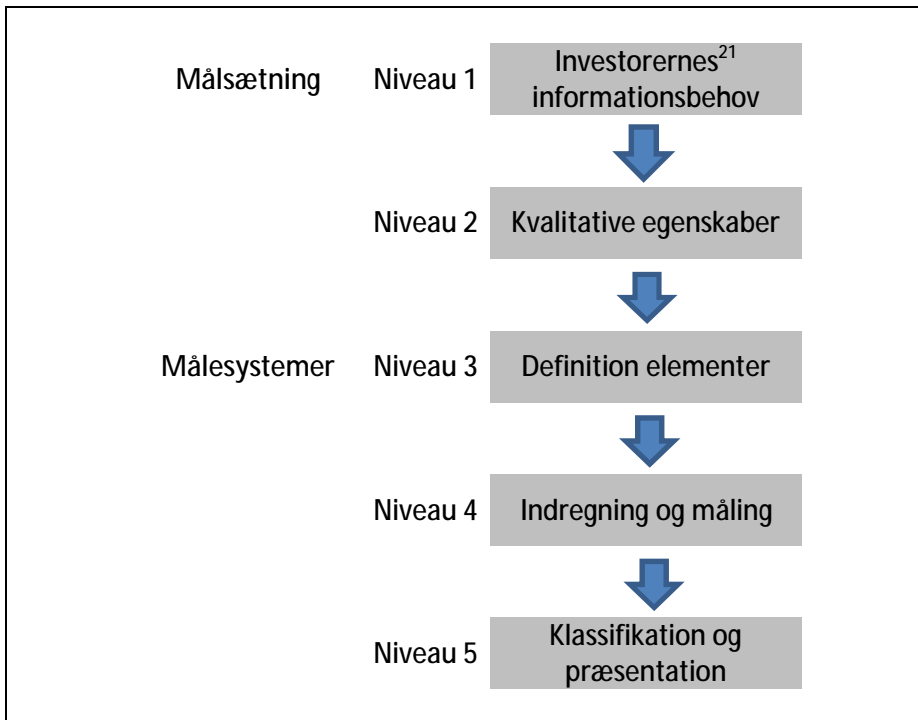
Ved Going Concern forudsættes, at virksomheden har en evne til at fortsætte i en overskuelig fremtid. Det indebærer dels, at virksomheden kan overholde sine forpligtelser i takt med de forfalder, men også at ledelsen ingen planer har om at foretage væsentlige nedskæringer i omfanget af driften.²⁰

¹⁷ Niveau 1, figur 4

¹⁸ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 10

¹⁹ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 22

²⁰ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 23

Figur 4 – Jens O. Elling, *Finansiel Rapportering*, 3. udgave, side 197

4.6 Brugernes informationsbehov

"Målsætningen med årsregnskaber er at give information om virksomhedens finansielle stilling, indtjening og ændringer i den finansielle stilling, som er til nytte for en bred kreds af regnskabsbrugere ved deres økonomiske beslutningstagen."²²

Det er velkendt at brugerne har heterogene informationsbehov. "Selv om disse regnskabsbrugeres informationsbehov ikke kan tilfredsstilles helt af årsregnskaber, findes der dog behov, som er fælles for alle regnskabsbrugere. Eftersom investorer stiller risikovillig kapital til rådighed for virksomheden, vil årsregnskaber, som opfylder investorernes behov, også opfylde de fleste af behovene hos de andre regnskabsbrugere."²³ Investorernes informationsbehov vil blive gennemgået i kapital 8.

Overordnet opererer begrebsrammen med 3 opgaver, der tilsammen skal hjælpe regnskabsbrugere i deres økonomiske beslutningstagen.²⁴

Prognoseopgaven, som anses for værende den mest centrale del har til formål, at sikre regnskabsbrugere, får den information, der er nødvendig til at træffes beslutninger ud i fremtiden. Prognoseopgaven fokuserer på, at give regnskabsbrugere information om virksomhedens evne, til at generere pengestrømme ud i fremtiden.

²¹ Der tages udgangspunkt i brugernes informationsbehov, men brugerne er i dette tilfælde investorerne.

²² Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 12

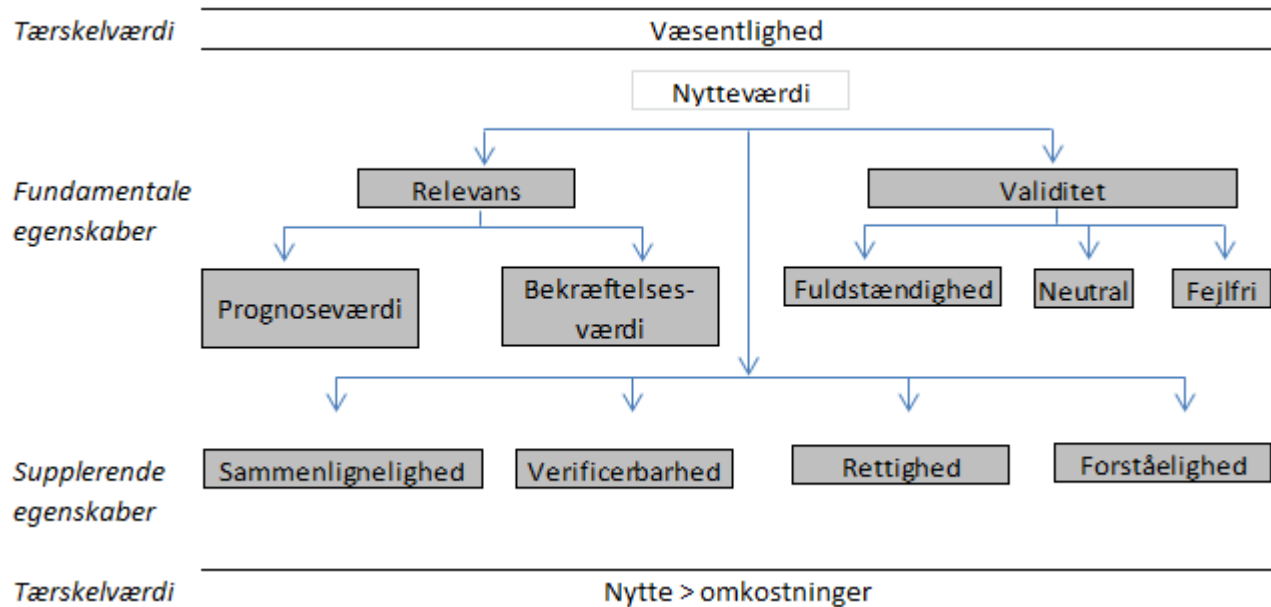
²³ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 10

²⁴ Jens O. Elling, *Finansiel rapportering* 3. udgave, side 201 - 204

Kontrolopgaven, har i modsætning til prognoseopgaven, fokus på informationsbehovet bagudrettet. Kontrolopgaven er med til at sikre, at regnskabsbrugerne får information om, hvordan ledelsen har forvaltet virksomhedens ressourcer i det forgangne år.

Fordelingsopgaven handler om, hvordan virksomheden anvender deres ressourcer herunder udbytte, løn o.lign.

4.7 Begrebsrammens kvalitative egenskaber

Figur 5 – Jens O. Elling, *Finansiel Rapportering*, 3. udgave, side 204

Begrebsrammen opererer med to fundamentale kvalitative egenskaber, der skal sikre, at årsregnskabets information er nyttig for regnskabsbrugerne. De to fundamentale kvalitative egenskaber er *relevans* og *validitet (troværdig repræsentation)*²⁵. Det er nødvendigt, med en fornuftig afvejning mellem begge kriterier, for at støtte brugerne i deres økonomiske beslutningstagen. Relevant information, der ikke er validt, har ingen nytteværdi, ligesom validt information uden relevans heller ingen nytteværdi har for regnskabsbrugerne. Foruden de to fundamentale kvalitative egenskaber, opererer begrebsrammen med 4 supplerende kvalitative egenskaber, som skal hjælpe med, at forøge årsregnskabets nytteværdi. De supplerende kvalitative egenskaber er sammenlignelighed, verificerbarhed, rettighed og forståelighed.

4.7.1 Relevans

Ved relevans forstås, at den information der gives til regnskabsbrugerne, skal have indflydelse på regnskabsbrugernes økonomiske beslutningstagen, ved at hjælpe dem med, at vurdere tidligere, aktuelle eller fremtidige begivenheder, eller ved at bekræfte eller korrigere tidligere vurderinger.²⁶

²⁵ Jens O. Elling, *Finansiel rapportering* 3. udgave, side 203

²⁶ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 26

Relevansen af information påvirkes af deres art og væsentlighed. Selvom informationen ikke umiddelbart synes at være væsentlig, kan informationen sagtens have relevans. Det kan være i tilfælde, hvor oplysningen blot informerer regnskabsbrugerne om eksempelvis en kommende retssag, men hvor udfaldet og konsekvensen af udfaldet, ikke kan specificeres nærmere. I andre tilfælde, skal både arten og væsentligheden være opfyldt, før det har relevans.

Relevant information er kendetegnet ved, enten at have en prognoseværdi eller bekræftelsesværdi eller begge dele.

4.7.1.1 Prognoseværdi

Ved prognoseværdi forstås blot, at den information virksomheden rapporterer, skal have værdi som input til prognoseprocessen.²⁷

4.7.1.2 Bekræftelsesværdi

*"Ved informationens bekræftelsesværdi forstås den egenskab, der gør det muligt at bekræfte tidligere forventninger eller ændre dem på grund af den information, som er til rådighed."*²⁸

4.7.2 Validitet (troværdig repræsentation)

Den anden fundamentale kvalitative egenskab er validitet. Det er nødvendigt, at informationen er valid, hvis den skal være nyttig for regnskabsbrugerne. Informationen skal være fri for væsentlige fejl og tendentiøse påvirkninger, og så skal regnskabsbrugerne rent faktisk kunne stole på, at informationen indeholder det, den angiver sig for at indeholde, eller hvad man med rimelighed kan forvente, før den opfylder kravet om validitet.²⁹ Der kan dog være tilfælde, hvor målingen af de økonomiske poster er forbundet med så stor usikkerhed, at virksomhederne ikke kan indregne dem i årsregnskabet. Et eksempel herpå kunne være intern oparbejdet goodwill, der er behæftet med så stor usikkerhed, at det vil være vanskeligt at identificere og måle værdien af denne goodwill pålideligt.³⁰

Validitet indebærer også, at virksomheder skal angive indhold frem for formalia, hvilket betyder, at transaktioner og begivenheder skal behandles og præsenteres i overensstemmelse med deres indhold og økonomiske realitet, fremfor dens juridiske form. Et eksempel herpå kunne være finansiel leasing, hvor man rent juridisk ikke ejer aktivet, men rent regnskabsmæssigt skal det behandles som at man ejer det.

Begrebsrammen accepterer ikke syntaktiske poster i balancen, men alene poster der er repræsenteret på det semantiske niveau.³¹

²⁷ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 205

²⁸ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 205

²⁹ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 31

³⁰ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 33 og 34

³¹ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 206

For at være valid skal følgende betingelser derfor være opfyldt:

- *Fuldstændig* indebærer, at informationen skal være indenfor rammerne af væsentlighed og omkostninger. En udeladelse af oplysningerne må ikke føre til, at informationerne bliver upålidelige eller mangelfulde, hvad angår dens relevans.³²
- *Neutral* vil sige, at informationen skal være fri for tendentiøse påvirkninger.³³
- *Fejlfri* indebærer, at årsregnskabet skal være udarbejdet med en vis portion omhu og nøjagtighed, hvilket er vigtige elementer i regnskabsposter, der baseres på skøn.³⁴

Begrebsrammen arbejder desuden med supplerende kvalitative egenskaber som det fremgår af figur 5, der alle har til hensigt, at adskille mere nyttig information fra mindre nyttig information, for dermed at forøge den samlede finansielle informations nytteværdi.

4.7.3 Sammenlignelig

Sammenlignelighed handler dels om, at det skal være muligt for regnskabsbrugerne, at sammenligne virksomhedens årsregnskaber over en periode, for at kunne vurdere hvordan virksomheden udvikler sig. Sammenlignelighed handler dog også om, at det skal være muligt, at sammenligne virksomheder på tværs af virksomhedernes branche. Sammenlignelighed må dog ikke gå forud for at årsregnskabet skal være retvisende, hvorfor individuelle poster skal indregnes og måles efter hvad der er mest retvisende.³⁵

4.7.4 Verificerbarhed

Verificerbarhed går lidt i forlængelse af validitet, og handler mest af alt om, at der skal eksistere en objektiv sandhed af den indregnede begivenhed. Man er lidt på vej væk fra verificerbarhed, af den årsag, at det kan udelukke information for regnskabsbrugerne, som er vigtig information i deres økonomiske beslutningstagen, alene på den baggrund, at begivenheden simpelthen ikke kan verificeres. I stedet er tendensen, at der i højere grad lægges vægt på oplysningernes relevans.³⁶

4.7.5 Rettidighed

Rettidighed går i alt sin enkelthed ud på, at oplysninger selvfølgelig skal gives inden værdien af oplysningerne er uaktuelle for regnskabsbrugerne. Oplysninger der er uaktuelle for regnskabsbrugerne er uden relevans.

4.7.6 Forståelighed

En grundlæggende egenskab er, at den information der er tilgængelig for regnskabsbrugerne skal være forståelig. Det forudsættes her, at regnskabsbrugerne har et rimeligt kendskab til forretningsmæssige og økonomiske forhold og regnskabsvæsen, samt viljen til, at studere oplysninger med rimelig omhu. Det betyder dog ikke, at mere komplekse og indviklede

³² Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 206

³³ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 206-207

³⁴ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 207

³⁵ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 39, 40 og 41

³⁶ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 209

oplysninger skal udelades fra årsregnskabet, blot fordi de almene regnskabsbrugere, ikke har de fornødne kompetencer til, at gennemskue komplekse og indviklede oplysninger.³⁷

4.8 Tærskelværdier

Foruden de kvalitative egenskaber, skal begivenheder der skal indregnes være *væsentlige*, og så skal *nytteværdien være større end omkostningerne*.

Væsentlighed afhænger af størrelsen af posten eller fejlen. Informationen er væsentlig, hvis udeladelse heraf eller fejl heri, kan have påvirkning på regnskabsbrugernes økonomiske beslutningstagen, truffet på grundlag af årsregnskabet.³⁸

Nytteværdien af den finansielle rapportering skal være større end omkostninger ved at udarbejde den. Tendensen i samfundet er, at mindre virksomheder får lempet regnskabskravene, mens store virksomheder i stigende grad bliver pålagt mere og mere omfattende detailregulering.

4.9 Generalklausulen ”et retvisende billede”

IAS 1 præciserer, at årsregnskabet skal give et retvisende billede. IASB er af den opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede, når blot der sker anvendelse af IFRS-standarderne.³⁹

4.10 Opsummering

Vi ved fra indledningen, IASB har til opgave, at udvikle regnskabsstandarder, der skal imødekomme samfundets behov bedst muligt. Til det formål er der udviklet en begrebsramme, der tager udgangspunkt i investorenes informationsbehov, og som skal danne grundlaget for, når nye regnskabsstandarder skal udvikles eller eksisterende regnskabsstandarder skal revurderes.

Begrebsrammen bygger på to grundlæggende forudsætninger, Periodiseringsprincippet og Going concern forudsætningen. Foruden de grundlæggende forudsætninger, er der defineret flere kvalitative egenskaber, hvoraf relevans og validitet er fundamentale. Det er nødvendigt, med en fornuftig afvejning mellem relevans og validitet, hvis årsregnskabet skal have nytteværdi, for brugerne i deres økonomiske beslutningstagen.

De øvrige supplerende kvalitative egenskaber, sammenlignelighed, verificerbarhed, rettidighed og forståelighed skal hjælpe med, at adskille mere nyttig information fra mindre nyttig information, for at forøge den samlede finansielle informations nytteværdi.

Foruden de grundlæggende forudsætninger og de kvalitative egenskaber, opererer begrebsrammen med tærskelværdierne væsentlighed og nytteværdien > omkostninger.

³⁷ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 25

³⁸ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 30

³⁹ IAS 1, afsnit 15 og 40

5 Begrebsrammens målesystemer

5.1 Indledning

Indeværende kapitel vil tage udgangspunkt i den nuværende begrebsrammes niveau 3, 4 og 5. Niveau 3 definerer de elementer en årsrapport består af, mens niveau 4 omhandler indregning og måling. Niveau 5 er begrebsrammens sidste niveau og omhandler klassificering og præsentation. Formålet med kapitlet er at give læseren et indblik i de elementer en årsrapport består af, samt de indregnings- og målingsmetoder der anvendes når årsregnskaber aflægges. Kapitlet vil gennem løbende beskrivelser, forsøge at give læseren et indblik i, hvilke styrker og svagheder de forskellige indregnings- og målings metoder hver især har. Endvidere er hensigten med kapitlet, at give læseren en forståelse af årsregnskabet som præsentationsform, ved at beskrive, hvad et fuldstændigt årsregnskab indeholder og hvilken informationsværdi de forskellige dele af årsregnskabet hver især bidrager med.

Foruden ovenstående er kapitlets formål også, at være med til at danne et grundlag for, hvilke spørgsmål spørgeskemaet skal indeholde, for at spørgsmålene og svarende har relevans og er interessante, i relation til det videre forløb og den endelige konklusion.

Kapitlet indledes med en kort beskrivelse af, hvordan årsregnskabets elementer defineres, efterfulgt af et afsnit vedrørende det præstationsorienterede- og formueorienterede regnskabsparadigme, og tankerne bag disse paradigmer. Herefter følger en beskrivelse af de forskellige indregnings- og målingsmetoder samt et afsnit om klassificering og præsentation.

5.2 Begrebsrammens niveau 3 – Definition af elementer

En årsrapport er sammensat af mange elementer, der tilsammen danner den samlede årsrapport. Under elementerne findes regnskabsposterne, der skal indregnes, når regnskabsposterne overholder definitionerne. Definitionerne er derfor vigtige, da det er dem der afgør hvornår en regnskabspost skal indregnes og dermed er med til definere, hvordan det endelige årsregnskab kan se ud.

Den nuværende begrebsramme er baseret på det formueorienterede regnskabsparadigme, hvorfor definitionerne alle er ud fra en balanceorienteret synsvinkel. Resultatopgørelsen eksisterer ikke på begrebsrammeniveau, da den er afledt af balancens begreber.⁴⁰

Elementerne kan opdeles i 2 hovedgrupper, balancens elementer og resultatopgørelsens elementer.

Aktiver, forpligtelser og egenkapital er de elementer der direkte vedrører målingen af den finansielle stilling i balancen.

⁴⁰ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 212-213

Aktiver – Et aktiv er en af virksomheden kontrolleret ressource som følge af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilgå virksomheden.⁴¹

Forpligtelser - En forpligtelse er en aktuel forpligtelse, der hidrører fra tidligere begivenheder, hvis indfrielse forventes at medføre et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer.⁴²

Egenkapital - Egenkapital er den forskelsværdi, der fremkommer, når man fra alle virksomhedens aktiver trækker alle dens forpligtelser.⁴³

De elementer, der direkte vedrører målingen af indtjening i resultatopgørelsen, er indtægter og omkostninger.

Indtægter - Indtægter er stigninger i økonomiske fordele i regnskabsåret i form af tilgang eller værdistigning af aktiver eller fald i forpligtelser, som medfører stigninger i egenkapitalen, bortset fra stigninger ved indskud fra ejere.⁴⁴

Omkostninger - Omkostninger er fald i økonomiske fordele i regnskabsåret i form af afgang eller værdiforringelse af aktiver eller påtagelse af forpligtelser, som medfører fald i egenkapitalen, bortset fra udlodninger til ejere.⁴⁵

5.3 Præstationsorienterede- contra formueorienterede regnskabsparadigme

For virksomheder handler det om, at skabe indbetalinger der er højere end de dertil hørende udbetalinger.

Mens det præstationsorienterede årsregnskabs formål er at måle, hvor godt transformationsprocessen lykkes fra periode til periode i resultatopgørelsen, har det formueorienterede årsregnskab fokus på skabelsen af værdi i nettoaktiverne i balancen.

I det præstationsorienterede regnskabsparadigme fokuseres der på resultatopgørelsen, mens balancen er sekundær. Der fokuseres på hvordan den aktuelle virksomhed præsterer fra periode til periode. Transformationsprocessen måles direkte på grundlag af $\text{indtægter} \div \text{omkostninger} = \text{overskud}$.

Det præstationsorienterede regnskabsparadigme bygger på målingsgrundlaget historisk kostpris som er bagudrettet. I denne model måles overskuddet i resultatopgørelsen på baggrund af periodens transaktioner.

⁴¹ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 49 (a)

⁴² Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 49 (b)

⁴³ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 49 (c)

⁴⁴ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 70 (a)

⁴⁵ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 70 (b)

Det formueorienterede regnskabsparadigme har sit fokus i balancen, mens resultatopgørelsen er sekundær. I dette paradigme fokuseres der på virksomhedens finansielle robusthed og hvordan værdi skabes i balancen.

Det formueorienterede regnskabsparadigme bygger på dagsværdi som målingsgrundlag og er fremadrettet. I denne model måles overskuddet i resultatopgørelsen på baggrund af stigningen / faldet i virksomhedens nettoaktiver.

Resultatopgørelsens struktur er ens, uanset om der anvendes kostprismodellen eller dagsværdimodellen. Det har den betydning, at mens kostprismodellens resultatopgørelse udelukkende fokuserer på måling af driftsaktiviteten, inkluderer dagsværdimodellens resultatopgørelse alle poster, og dermed en række balanceposter der giver "støj" når analytiker og andre skal analysere på driftsaktivitetens økonomiske virkninger.

5.3.1 Fordele og ulemper

Følgende fordele og ulemper er ikke udtømmende, men er tiltænkt som punkter, der skal give læseren et nemt og overskueligt overblik over styrker og svagheder i de to paradigmer.

5.3.2 Præstationsorienteret regnskabsparadigme

Fordele:

- Bygger på matchingprincippet (har både fordele og ulemper) mellem indtægter og omkostninger der gør det nemmere at analysere
- Resultatopgørelsen, der fokuserer på driftsaktiviteten, er uden 'støj', hvilket gør det nemmere at udarbejde proforma årsregnskaber, der også bygger på kostprismodellen som den foretrukne
- Bedre sammenhæng til pengestrømsopgørelsen, som også er transaktionsbaseret

Ulemper:

- Præstationer og formue måles i transaktionsbaserede måleattributter. Det er et problem i tider med inflation / deflation, hvor valutaens købekraft forringes / forbedres
- Transaktioner kan løbe over flere perioder, og der kan dermed være uafsluttede transaktioner i periodeovergangene
- Større risiko for usynlige aktiver i balancen
- Kostprismodellen bygger på matchingprincippet der er et syntaktisk begreb

Matchingprincippet har både fordele og ulemper. Jeg har dog valgt at tage det med, da jeg mener de styrker og svagheder princippet har, er vigtige at forstå.

5.3.3 Formueorienteret regnskabsparadigme

Fordele:

- Tager højde for 'alle' indtægter og omkostninger
- Komplet billede af hele virksomheden

Ulemper:

- Manglende hensyntagen til matchingprincippet
- 'Støjer' for hvordan virksomhedens primære drift præsterer
- Markederne er ikke fuldkomne perfekte, hvilket medfører en vis grad af subjektivitet i opgørelserne af dagsværdierne

Mens det præstationsorienterede regnskabsparadigme er bagudrettet mod ressourceanskaffelsen (kostpris), er det formueorienterede fremadrettet mod de økonomiske fordele ved den efterfølgende udnyttelse af aktivet.

5.4 Kapitalvedligeholdelse begreber

De fleste virksomheder anvender et økonomisk kapitalbegreb ved udarbejdelsen af deres årsregnskaber. Virksomhedernes udvælgelse af et passende kapitalbegreb afhænger af dens regnskabsbrugeres behov. De to kapitalbegreber er:

Økonomisk kapitalvedligeholdelse. Ud fra dette begreb er overskud kun indtjent, hvis nettoaktivernes økonomiske (eller pengemæssige) størrelse ved slutningen af regnskabsåret overstiger nettoaktivernes økonomiske (eller pengemæssige) størrelse ved begyndelsen af regnskabsåret, når der bortses fra udlodninger til og indskud fra ejere i løbet af regnskabsåret. Økonomisk kapitalvedligeholdelse kan måles enten i nominelle pengemæssige enheder eller enheder af konstant købekraft.⁴⁶

Fysisk kapitalvedligeholdelse. Ud fra dette begreb er overskud kun indtjent, hvis virksomhedens fysiske produktionskapacitet (eller driftsevne) (eller de ressourcer eller midler, der behøves for at opnå denne kapacitet) i slutningen af regnskabsåret overstiger den fysiske produktionskapacitet i begyndelsen af regnskabsåret, når der bortses fra udlodninger til og indskud fra ejere i løbet af regnskabsåret.⁴⁷

Den væsentligste forskel mellem de to kapitalvedligeholdelsesbegreber er, hvordan virksomheder skal behandle deres aktiver og forpligtelser som følge af de virkninger, ændringer i priserne medfører.

IASB stiller ikke som krav til virksomhederne, at de skal vælge et af de to kapitalvedligeholdelsesbegreber, faktisk anbefaler IASB virksomhederne at anvende begge begreber ved udarbejdelsen af

⁴⁶ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 104 (a)

⁴⁷ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 104 (b)

årsregnskaber.⁴⁸ Dette går også godt i tråd med regnskabsteorien fra kapitel 3, hvor det jo beskrives, at der er nød til at være substans i regnskabsposterne i balancen, hvis årsrapporten skal have værdi for regnskabsbrugerne.

5.5 Niveau 4 – Indregning og måling

Indregning og måling er som jeg vurderer det, et af de absolut vigtigste forhold når virksomheder aflægger deres årsregnskaber. Indregning er den proces, der anvendes, når en post, der opfylder definitionen på et element og de kommende omtalte indregningskriterier, skal indregnes i balancen eller resultatopgørelsen.

Indregning og måling afspejles med andre ord direkte i årsregnskabet og er dermed noget af det vigtigste virksomhederne rapporterer ud til offentligheden.

I dag er det de enkelte regnskabsstandarder der definerer, hvordan de forskellige regnskabsposter skal indregnes og måles i virksomhedernes årsregnskaber. Der er intet i begrebsrammen der definerer, hvordan virksomheder skal foretage indregning og måling. Det i sig selv åbner jo op for, at virksomhederne har en vis grad af valgfrihed når det kommer til, hvordan de vil præsentere virksomhedens årsregnskab, i de tilfælde hvor regnskabsstandarderne ikke er detailreguleret nok. I de tilfælde er det op til ledelsen, at sørge for en fornuftig afvejning mellem relevans og validitet ved udarbejdelsen af årsregnskabet.

Der skal ske indregning og måling af en post når posten opfylder to kriterier:

1. *det er sandsynligt, at en form for fremtidig økonomisk fordel forbundet med posten vil tilgå eller fragå virksomheden, og*
2. *posten har en kostpris eller værdi der kan måles pålideligt.*⁴⁹

Begge kriterier skal være opfyldt før posten skal indregnes. Kriterierne er gældende for alle poster og dækker dermed over aktiver, forpligtelser, indtægter og omkostninger.

5.5.1 Sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele

Her går man ind og vurderer sandsynligheden for, at en given post skal indregnes i årsregnskabet. I praksis er det en general opfattelse, at sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele vil tilgå virksomheden skal være mere end 50 % før posten skal indregnes. Vurderingen er et udtryk for den usikkerhed der er i de fremtidige pengestrømme.

5.5.2 Pålidelig måling

Det andet kriterie er pålidelig måling som indebærer, at det element der ønskes indregnet skal kunne måles pålideligt. I rigtig mange tilfælde skal der ske anvendelse af skøn i vurderingen af posten.

⁴⁸ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 214

⁴⁹ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 83

Mens det er relativt enkelt at vurdere, om sandsynligheden for at fremtidige økonomiske fordele vil tilgå virksomheden, er det straks mere besværligt at opfylde kriteriet for pålidelig måling. Et kendt problem i praksis er indregning af internt oparbejdet goodwill. Som oftest er det meget klart, at den internt oparbejdede goodwill vil bidrage med fremtidige økonomiske fordele til virksomheden, mens det er ligeså velkendt et problem, at det er mere eller mindre umuligt at opgøre en pålidelig værdi af den internt oparbejdede goodwill, hvilket resulterer i, at posten ikke kan indregnes.

Så snart en post opfylder kriteriet for indregning og måling, skal én af følgende målingsgrundlag anvendes:

Historisk kostpris. Aktiver registreres med det beløb, der er betalt i likvider eller til dagsværdien af en anden form for vederlag på anskaffelsestidspunktet. Forpligtelser registreres med det beløb, der er modtaget til gengæld for forpligtelsen, eller i visse tilfælde (eksempelvis indkomstskat) med de beløb i likvider, der forventes at skulle betales for at indfri forpligtelsen i det normale forretningsforløb.⁵⁰

Aktuel kostpris. Aktiver indregnes med det beløb i likvider, der vil skulle betales, hvis det samme eller et tilsvarende aktiv aktuelt blev anskaffet. Forpligtelser indregnes med det udiskonterede beløb i likvider, der vil være nødvendigt for aktuelt at indfri forpligtelsen.⁵¹

Realisationsværdi. Aktiver indregnes med det beløb i likvider, som aktuelt vil kunne opnås ved at sælge aktivet i et normalt forretningsforløb. Forpligtelser indregnes til afhændelsesværdi, dvs. til det udiskonterede beløb i likvider, som forventes erlagt for indfrielsen af forpligtelser i et normalt forretningsforløb.⁵²

Nutidsværdi. Aktiver indregnes til den diskonterede nutidsværdi af de fremtidige nettopengestrømme til virksomheden, som posten forventes at frembringe i et normalt forretningsforløb. Forpligtelser indregnes til den diskonterede nutidsværdi af de fremtidige nettopengestrømme fra virksomheden, som forventes for at kunne indfri forpligtelser i et normalt forretningsforløb.⁵³

Der vil i afhandlingen kun blive fokuseret på historisk kostpris og aktuel kostpris. I daglig tale er aktuel kostpris synonym med dagsværdi.

Afhandlingen tager udgangspunkt i virksomheder der aflægger årsregnskaber ud fra Going concern forudsætningen, hvorfor det ikke giver mening at diskutere realisationsværdi i denne sammenhæng. Realisationsværdi vil dog indgå i mine anbefalinger til en ny og forbedret udgave af IFRS 3. Det er dog min vurdering, at ovenstående beskrivelse af realisationsværdi er tilstrækkelig.

⁵⁰ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 100 (a)

⁵¹ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 100 (b)

⁵² Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 100 (c)

⁵³ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 100 (d)

Nutidsværdi hører egentlig ind under dagsværdibegrebet, hvor det hører til på niveau 3 i dagsværdihierarkiet⁵⁴, hvorfor diskussionen vedrørende nutidsværdi falder ind under dagsværdibegrebet.

5.5.3 Historisk kostpris

Det kan synes let at bestemme den historiske kostpris for et aktiv eller en forpligtelse, og i simple situationer er det da også let at bestemme den historiske kostpris, da det blot kan være hvor mange kontanter man har betalt eller modtaget.

Men indføres for eksempel udskudt betaling, hvor den tidsmæssige værdi af penge der skal betales bør overvejes, eller hvor betalingen sker med andet end vederlag i kontanter, bliver tingene pludselig mere besværlige.

Ved efterfølgende måling af historisk kostpris opstår der også usikkerheder. Historisk kostpris er afhængig af regler der angiver, hvad der er inkluderet, og hvordan det efterfølgende skal justeres, eksempelvis regler om afskrivninger og nedskrivninger. Behovet for disse regler forårsager kompleksitet og gør det udfordrende for investorer at fortolke output.

5.5.4 Dagsværdi

Dagsværdi er et vidt begreb. Udadtil kan det synes mest fornuftigt og let at anvende dagsværdi, og i enkelte tilfælde (niveau 1) er det da også let at opgøre den aktuelle dagsværdi.

Dagsværdihierarkiet er opdelt i 3 niveau.⁵⁵

- *Niveau 1 er observerbare priser i aktive markeder for identiske instrumenter*
- *Niveau 2 er andre observerbare input omfattende:*
 - *Noterede priser for tilsvarende instrumenter i markeder, som er aktive*
 - *Noterede priser for identiske eller tilsvarende instrumenter i markeder, som ikke er aktive*
 - *Værdiansættelsesmodel baseret på observerbare markedsdata, eksempelvis rentesatser, valutakurser og den implicite volatilitet der kan observeres i markedet*
- *Niveau 3 er alle andre værdiansættelsesmetoder.*

Mens det er relativt enkelt at opgøre dagsværdien på niveau 1, bliver det mere og mere komplekst jo tættere vi bevæger os hen mod niveau 3.

Udfordringen i praksis består i, at det ikke er i alle tilfælde der findes aktive markeder til at opgøre dagsværdien. I takt med man bevæger sig mod niveau 3, vil dagsværdien indeholde flere og flere

⁵⁴ Jan F. og Henrik S. - Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 4. udgave, side 319

⁵⁵ Jan F. og Henrik S. - Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 4. udgave, side 319

subjektive faktorer i opgørelsen af den endelige dagsværdi. Sammenligneligheden vil forværres i takt med forøgelsen af subjektive forhold og skøn der anvendes i opgørelsen af dagsværdien.

5.6 Niveau 5 – Klassifikation og præsentation

Der er på begrebsramme niveau ikke fastsat krav og deciderede retningslinjer for hvordan virksomheder skal præsentere deres årsregnskab. Derimod er IAS 1 udarbejdet, der har som formål, at fastlægge en række krav til virksomhederne når de udarbejder årsregnskaber til brug for offentligheden, med det formål at forbedre sammenligneligheden mellem selskabers årsregnskaber. IAS 1 fastsætter overordnede regler og rammer for årsregnskabets indhold og præsentation.

Et fuldstændigt årsregnskab indeholder:⁵⁶

- Resultatopgørelse og opgørelse af anden totalindkomst
- Balance
- Egenkapitalopgørelse
- Pengestrømsopgørelse
- Anvendt regnskabspraksis og andre forklarende informationer
- Sammenligningstal

Endvidere skal årsregnskabet bygges på en række overordnede principper, eksempelvis at årsregnskabet skal give et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling, indtjening og pengestrømme.

5.6.1 Resultatopgørelsen og totalindkomstopgørelsen

Virksomheder kan opstille opgørelse over indregnede indtægter og omkostninger på to måder:⁵⁷

- Én samlet opgørelse over alle indtægter og omkostninger
- To opgørelser: Den hidtidige form for resultatopgørelse og en samlet anden totalopgørelse over andre indtægter og omkostninger

I praksis anvendes som oftest to opgørelser. Der er ikke krav til hvor totalindkomstopgørelsen præsenteres, men den præsenteres som oftest i forlængelse af resultatopgørelsen og som en del af egenkapitalopgørelsen. Mens resultatopgørelsen har eksisteret længe, er totalindkomstopgørelsen fra 2007 og forholdsvis ny.

5.6.1.1 Resultatopgørelsen og totalindkomstopgørelsens informationsværdi

Resultatopgørelsen og totalindkomstopgørelsen giver nyttig information om hvordan virksomheden har præsteret i den givne periode. Opgørelserne giver imidlertid ikke information om den løbende likviditet.

⁵⁶ IAS 1, afsnit 10

⁵⁷ IAS 1, afsnit 81A

5.6.2 Balance

Der henvises til IAS 1, afsnit 54, hvori det er beskrevet hvilke oplysninger der skal fremgå i opgørelsen af en virksomheds finansielle balance.

Der er ikke bestemmelser om rækkefølgen eller præstationsformen for hvordan en virksomhed vælger at præsentere sine regnskabsposter.⁵⁸ Virksomheder skal dog i henhold til IAS 1 afsnit 60 præsentere omsætningsaktiver, anlægsaktiver, kortfristede forpligtelser og langfristede forpligtelser som separate klassifikationer i deres opgørelse af den finansielle stilling.

5.6.2.1 Balancens informationsværdi

Balancen giver nyttig information om virksomhedens finansielle stilling og måler dagsværdien er de fremtidige pengestrømme.

5.6.3 Egenkapitalopgørelsen

Egenkapitalopgørelsen indeholder transaktioner med ejere samt praksisændringer og rettelse af væsentlige fejl. Øvrige omkostninger der tidligere skulle indregnes over egenkapitalen skal nu i stedet indregnes i totalindkomstopgørelsen.

5.6.3.1 Egenkapitalens informationsværdi

Egenkapitalopgørelsen giver nyttig information om virksomhedens samlede forskydninger i egenkapital fra primo til ultimo. Opgørelsen viser transaktioner med ejerne og øvrige transaktioner som ikke er vist i resultatopgørelsen, herunder den samlede totalindkomst.

5.6.4 Pengestrømsopgørelsen

Pengestrømsopgørelsen viser regnskabsårets pengestrømme opdelt i drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet.⁵⁹

Driftsaktiviteten omfatter virksomhedens pengestrømme fra den primære drift og andre aktiviteter der ikke kan henføres til enten investeringsaktivitet eller finansieringsaktivitet.

Investeringsaktiviteten omfatter virksomhedens pengestrømme fra køb og salg af anlægsaktiver og andre investeringer, der ikke indgår som likvider.

Finansieringsaktiviteten omfatter virksomhedens pengestrømme fra egen- og fremmedkapital og består eksempelvis af indbetalinger fra emissioner, lånoptagelser, afdrag på lån, udbytte o.lign.

5.6.4.1 Pengestrømsopgørelsens informationsværdi

Pengestrømsopgørelsen giver nyttig information om virksomhedens likviditetssituation og betalingsevne, og er et godt supplement til virksomhedens resultatopgørelse, der fortæller om transformationsprocessen i perioden har været en succes eller fiasko.

⁵⁸ IAS 1, afsnit 57

⁵⁹ IAS 7, afsnit 10

5.6.5 Anvendt regnskabspraksis og andre forklarende noter

Anvendt regnskabspraksis er en væsentlig funktion i virksomhedernes regnskabsaflæggelse. Anvendt regnskabspraksis beskriver hvordan den givne virksomhed har valgt at indregne en given regnskabspost. I de nyere standarder skelnes der mellem Application Guidance og Implementation Guidance. Application Guidance er en integreret del af den anvendte regnskabsstandard og skal anvendes af virksomhederne når standarder foreskriver det. Implementation Guidance er en vejledning der ligger uden for regnskabsstandarderne. Er der forhold der ikke er omfattet af standarderne, kræver IFRS at ledelsen udarbejder en regnskabspraksis, der sikrer, at årsregnskabet indeholder information der er relevant og troværdig repræsenteret.

Andre forklarende noter har til hensigt at hjælpe regnskabsbrugerne i deres forståelse af regnskabsposterne. Der er ikke samme krav til andre noter, men formålet er også her, at de skal være med til at øge forståelsen af årsregnskabet for regnskabsbrugerne.

5.6.6 Begrebsrammens svagheder

På nuværende tidspunkt er der ikke en klar regulering i, hvordan virksomheder skal klassificere og præsentere virksomhedens finansielle stilling og præsentation. På balancesiden er der valgfrihed når det gælder rækkefølgen af regnskabsposterne. I henhold til IAS 1 skal aktiver og forpligtelser blot klassificeres ud fra en kortfristet/langfristet sondring⁶⁰. På resultatsiden blev der i 2007 indført totalindkomstopgørelsen. Ledelsen har dog fortsat muligheden for at opstille indtægter og omkostninger på to måder. I 2011 blev der midlertidig vedtaget en ændring til IAS 1, som egentlig havde til hensigt at fjerne modellen med både en resultatopgørelse og en totalindkomstopgørelse. Ændringen mødte dog så stor modstand, at ordningen med to opgørelser blev opretholdt.

Opgørelse til dagsværdi, samt det at alle indtægter og omkostninger skal indregnes, er med til at skabe 'støj' i resultatopgørelsen og kan derfor sløre hvordan den primære drift præstere. Det kræver derfor en høj grad af detailregulering i klassificeringen og præsentationen af virksomhedens regnskabsposter, når den formueorienterede tilgang er primær. Problemet er stort, da det i begrebsrammen ikke er defineret, hvordan balanceposterne skal indregnes.

Der arbejdes i øjeblikket på et konvergensprojekt mellem de to førende internationale standardudstedere, IASB og FASB, som indebærer ensartede standarder på en række udvalgte regnskabsområder. Et af de områder der arbejdes på, er udvikling af en principbaseret regnskabsstandard af høj kvalitet, som vil beskæftige sig med klassificering og præsentation af resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og pengestrømsopgørelse.⁶¹

⁶⁰ Der ses bort fra likviditetsorden, som kun i meget begrænset anvendes i praksis. Typisk er det kun finansielle virksomheder der klassificerer efter likviditetsorden – Jan F. og Henrik S. - Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 4. udgave, side 332

⁶¹ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 220

5.7 Opsummering

I forlængelse af forrige kapitel, hvor det blev cementeret, at et årsregnskab er nød til at have en fornuftig afvejning mellem relevans og validitet før det havde nytteværdi for regnskabsbrugere, har dette kapitel haft fokus på de målesystemer, der ligger til grund for regnskabsposternes indregning og måling, samt præsentationen heraf.

Årsregnskabets elementer kan grundlæggende opdeles i to hovedgrupper – balancens elementer og resultatopgørelsens elementer. Begrebsrammen baseres på det formueorienterede regnskabsparadigme, hvorfor det kun er balancens elementer der er defineret i begrebsrammen.

Ved at fokusere på det formueorienterede regnskabsparadigme, sikrer man, at alle indtægter og omkostninger indregnes. Det har også den betydning, at værdireguleringer, som egentlig ikke har med virksomhedens primære drift at gøre, indregnes og dermed 'støjer' for den primære drift.

Der skal ske indregning og måling, når der er sandsynligt, at en form for fremtidig økonomisk fordel forbundet med posten vil tilgå eller fragå virksomheden, og når posten har en kostpris eller værdi der kan måles pålideligt.

Virksomhedens indtægter og omkostninger skal til sidst klassificeres. Årets reguleringer skal præsenteres i resultatopgørelsen og totalindkomstopgørelsen. Opgørelserne giver nyttig information om hvordan virksomheden har præsteret i den givne periode.

For at forstå det virksomheden rapporterer, skal virksomheden informere om hvordan regnskabsposterne indregnes. Dette sker ved hjælp af anvendt regnskabspraksis og andre forklarende noter.

5.8 Kapitlets anvendelse i relation til spørgeskema

Et fuldstændigt årsregnskab består af flere elementer der tilsammen danner det endelige årsregnskab.

Spørgeskemaets del 1 har derfor til hensigt, at klarlægge hvilke elementer i årsregnskabet analytikerne anser for væsentlige i relation til den samlede informationsværdi.

Både den præstationsorienterede og formueorienterede tilgang har fordele og ulemper. Måden regnskabsposter skal indregnes på ved første indregning og efterfølgende måling, har også sine fordele og ulemper.

Spørgeskemaets del 2 har derfor til hensigt, at klarlægge hvilke målingsgrundlag analytikerne finder mest anvendelige.

Delkonklusion – undersøgelsesområde 2

Begrebsrammens grundlæggende egenskab er at fungerer som en vejledning, når nye regnskabsstandarder skal udvikles eller eksisterende revurderes.

Begrebsrammen består af 5 niveauer, der sammen med de grundlæggende forudsætninger, skal sikre, at regnskabsstandarder udvikles med det formål, at årsregnskabet nytteværdi er højest mulig.

Niveau 1 og 2 skal bidrage til den overordnede målsætning. Niveau 1 tager udgangspunkt i investorernes informationsbehov. Niveau 2 definerer 2 fundamentale kvalitative egenskaber og 4 supplerende kvalitative egenskaber, der alle skal sikre, at årsregnskaber har nytteværdi for investorernes informationsbehov. Ved at tage udgangspunkt i investorernes informationsbehov, er det muligt, at fremme det overordnede formål.

Niveau 3, 4 og 5 omhandler målesystemer og vejleder i, hvornår regnskabsposter skal indregnes i årsregnskabet, samt hvordan de skal klassificeres.

Det er min vurdering, at den største svaghed i begrebsrammen, er manglen om hvordan balanceposter skal indregnes. Begrebsrammens definitioner er bygget op ud fra det formueorienterede regnskabsparadigme. Paradigmet sigter mod at der skal opgøres en dagsværdi på balanceposterne. Værdireguleringen mellem primo/ultimo skal så føres i resultatopgørelsen. Som det er i dag, skal balanceposterne opgøres ud fra dagsværdihierarkiet, der ikke tager højde for, hvordan balanceposterne anvendes. Det kan have store konsekvenser for den måde balanceposterne opgøres på. Den efterfølgende regulering i balanceposterne skal så via driften, der skaber 'støj' i virksomhedens finansielle præstationer. Problemet bliver ikke mindre af, at der på nuværende tidspunkt heller ikke er en klar holdning til, hvordan regnskabsposter skal klassificeres og præsenteres.

Svaghederne i begrebsrammen er et stort problem, når regnskabsstandarder skal udvikles. I og med der ikke er en helt klar vejledning på niveau 3-5, risikerer man, at den regnskabsstandard der skal udvikles, vil være utilstrækkelig i relation til begrebsrammens niveau 1 og 2.

6 IFRS 3 - Virksomhedssammenslutninger

6.1 Kapitlets formål

Indeværende kapital har til hensigt at give læseren en gennemgang af IFRS 3 og de krav den stiller i forbindelse med virksomhedssammenslutninger.

6.2 Indledning

IFRS 3 har til formål at øge relevansen, pålideligheden og sammenligneligheden til nytte for regnskabsbrugerne. Regnskabsstandarden fastlægger retningslinjer for, hvordan den overtagende⁶² virksomhed:

- Foretager indregning og måling af identificerbare aktiver og forpligtelser
- Indregner og måler den goodwill (negativ goodwill) der overtages
- Beslutter hvilke oplysninger der skal gives til regnskabsbrugerne⁶³

En virksomhedssammenslutning består af flere faser. Først og fremmest skal det afgøres om en virksomhedssammenslutning har fundet sted, eller om der blot er tale om, at en virksomhed overtager en del af en anden virksomheds aktiver og forpligtelser. Hvis de overtagne aktiver ikke udgør en virksomhed, skal den overtagende virksomhed behandle transaktionen eller begivenheden som en overtagelse af aktiver.

IFRS 3 definerer en virksomhedssammenslutning som en transaktion eller begivenhed hvor den ene part opnår kontrol over den anden part.

Ifølge IFRS 3 skal alle virksomhedssammenslutninger, som er omfattet af standarden, behandles efter overtagelsesmetoden.

Overtagelsesmetoden omfatter følgende væsentlige elementer:

- Identifikation af den overtagende virksomhed
- Fastlæggelse af overtagelsestidspunktet
- Identifikation, indregning og måling af overtagne aktiver og forpligtelser
- Identifikation af eventuelle minoritetsinteresser i den overtagne virksomhed
- Indregning og måling af goodwill eller gevinst ved fordelagtige overtagelser (negativ goodwill)
- Opgørelse af betalt vederlag

⁶² Overtagende - Den virksomhed, der opnår bestemmende indflydelse på den overtagne virksomhed - IFRS 3, Appendiks A

⁶³ IFRS 3 - Formål

- Efterfølgende reguleringer til overtagelsesbalancen
- Oplysningskrav

6.3 Identifikation af den overtagende virksomhed

Ved virksomhedssammenslutninger skal der altid ske identifikation af den overtagende virksomhed. IFRS 3 definerer den overtagende virksomhed for værende den der opnår bestemmende indflydelse over den anden virksomhed. Det er muligt i praksis, rent regnskabsmæssigt at være den overtagende virksomhed, mens virksomheden rent juridisk vil være den overtagne⁶⁴ virksomhed. Det kaldes i daglig tale for omvendte virksomhedsovertagelser. Omvendte virksomhedsovertagelser vil eksempelvis forekomme i tilfælde, hvor der sker en børsnotering ad "bagdøren".⁶⁵

Når den overtagende virksomhed skal identificeres er det vejledningen i IFRS 10 der skal anvendes. I tilfælde, hvor det ikke er muligt at identificere den overtagende virksomhed vha. vejledningen i IFRS 10, er det afsnit B14-B18 i IFRS 3 der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen heraf.⁶⁶

6.4 Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

I henhold til IFRS 3 skal der ske fastsættelse af overtagelsestidspunktet. Overtagelsestidspunktet i en virksomhedssammenslutning er tidspunktet, hvor den overtagende virksomhed reelt opnår kontrol over den overtagne virksomhed. I praksis er det muligt, at overtagelsestidspunktet vil være forskelligt fra det tidspunkt der er fastsat i overtagelsesaftalen.⁶⁷

6.5 Identifikation, indregning og måling af overtagne aktiver og forpligtelser

På overtagelsestidspunktet skal den overtagende virksomhed identificere og indregne aktiver og forpligtelser i overtagelsesbalancen, når de opfylder definitionen jf. begrebsrammen på henholdsvis et aktiv og en forpligtelse. Desuden skal alle identificerbare aktiver og forpligtelser der ikke tidligere har været indregnet i den overtagne virksomhedsbalance, ligeledes indregnes i overtagelsesbalancen i forbindelse med virksomhedssammenslutningen. Eksempler herpå er immaterielle anlægsaktiver såsom brands, patenter, kundeforhold o.lign. som ikke tidligere har været indregnet som aktiver, men hvor omkostningerne hertil har været driftsført.⁶⁸

Næsten alle aktiver og forpligtelser skal indregnes til dagsværdi opgjort efter IFRS 13, dette uanset om aktiverne eller forpligtelserne tidligere har været indregnet i den overtagne virksomheds balance.

⁶⁴ Overtagne - Den eller de virksomheder, som den overtagende virksomhed opnår bestemmende indflydelse på ved en virksomhedssammenslutning - IFRS 3, Appendiks A

⁶⁵ IFRS 3 – afsnit 6 og 7

⁶⁶ IFRS 3 – afsnit B13

⁶⁷ IFRS 3 – afsnit 8 og 9

⁶⁸ IFRS 3 – afsnit 10 - 13

Ved opgørelse til dagsværdi skal det primære eller mest fordelagtige marked fastlægges, som den regnskabsaflæggende virksomhed har adgang til. Herefter skal der ske anvendelse af markedsdeltagernes forudsætninger ved opgørelse af dagsværdien.

Undtagelser til indregnings- og målingsprincippet:

- Eventualforpligtelser (indregningsprincippet)
- Indkomstskat (både indregnings- og målingsprincippet)
- Personaleydelser (både indregnings- og målingsprincippet)
- Refusionsaktiver (både indregnings- og målingsprincippet)
- Generhvervede rettigheder (målingsprincippet)
- Aktiebaseret aflønning (målingsprincippet)
- Aktiver, som besiddes med henblik på salg (målingsprincippet)

6.5.1 Eventualforpligtelser

I modsætning til kravet i IAS 37 skal den overtagende virksomhed indregne eventualforpligtelser såfremt dagsværdien kan måles pålideligt selvom det ikke er sandsynligt, at forpligtelsen kræver et træk på virksomhedens ressourcer.⁶⁹

6.5.2 Indkomstskat

Den overtagende virksomhed skal indregne og måle udskudte skatteaktiver og –forpligtelser i overensstemmelse med IAS 12 såfremt de eksisterede på overtagelsestidspunktet eller opstår i den overtagne virksomhed som følge af virksomhedssammenslutningen.⁷⁰

6.5.3 Personaleydelser

Den overtagende virksomhed skal indregne og måle personaleydelser i overensstemmelse med IAS 19.⁷¹

6.5.4 Refusionsaktiver

Refusionsaktiver er en garanti sælgeren stiller til køberen. Garantien kan eksempelvis udstedes ved eventualforpligtelser der eksisterer på overtagelsestidspunktet, men hvor der er tilknyttet en vis grad af usikkerhed til målingen heraf. Refusionsaktiver skal indregnes samtidig med den tilhørende forpligtelse og måles efter samme princip.⁷²

6.5.5 Generhvervede rettigheder

Generhvervede rettigheder er rettigheder som den overtagende virksomhed tidligere havde tildelt den overtagne virksomhed og som den overtagende virksomhed nu får retur. En generhvervet rettighed er et identificerbart immaterielt aktiv, som den overtagende virksomhed skal indregne separat fra goodwill. Et eksempel herpå kunne være en franchise aftale, hvor den overtagne

⁶⁹ IFRS 3 – afsnit 23

⁷⁰ IFRS 3 – afsnit 24 og 25

⁷¹ IFRS 3 – afsnit 26

⁷² IFRS 3 – afsnit 27 og 28

virksomhed tidligere har haft mulighed for at anvende navnet. Generhvervede rettigheder skal indregnes og måles til dagsværdi på grundlag af den kontraktlige restløbetid.⁷³

6.5.6 Aktiebaseret aflønning

Den overtagende virksomhed skal måle forpligtelser og egenkapitalinstrumenter der er tilknyttet til den overtagne virksomheds aktieaflønningsprogram i overensstemmelse med IFRS 2 på tidspunktet for virksomhedsovertagelsen. Den opgjorte værdi skal fordeles mellem betaling for virksomhedsovertagelsen og den fremtidige betaling for arbejdet.⁷⁴

6.5.7 Aktiver, der baseres med henblik på salg

Den overtagende virksomhed skal måle, aktiver eller en gruppe af aktiver der på overtagelsestidspunktet er bestemt for salg, til dagsværdi med fradrag af salgskostninger efter IFRS 5.⁷⁵

6.6 Klassifikation af aktiver og forpligtelser

Den overtagende virksomhed skal på overtagelsestidspunktet klassificere de overtagne identificerbare aktiver og forpligtelser i henhold til den overtagende virksomheds anvendte regnskabspraksis på baggrund af kontraktlige vilkår og andre relevante forhold. Som undtagelse hertil, tillader IFRS 3 at leasingkontrakter og forsikringskontrakter klassificeres i henhold til IAS 17 Leasingkontrakter og IFRS 4 forsikringskontrakter, som betyder, at den overtagende virksomhed skal klassificere disse kontrakter på grundlag af deres kontraktlige vilkår.⁷⁶

6.7 Identifikation af immaterielle aktiver

Den overtagende virksomhed skal indregne identificerbare immaterielle aktiver separat fra goodwill, hvis:

1. de er særskilt identificerbare
2. de er under virksomhedens kontrol, og
3. det forventes at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden

Et immaterielt aktiv er identificerbart hvis det enten opfylder kravet for udskillelighed eller det kontraktligt-juridiske kriterium.

Kriteriet for udskillelighed er opfyldt, hvis det immaterielle aktiv enten kan udskilles eller adskilles fra den overtagne virksomhed separat eller sammen med tilknyttede kontrakter, identificerbare aktiver eller forpligtelser.

Immaterielle aktiver der kan udskilles eller adskilles kan være licenser o.lign. Sådanne immaterielle aktiver opfylder kriteriet for udskillelse.

⁷³ IFRS 3 – afsnit 29 og 55

⁷⁴ IFRS 3 – afsnit 30

⁷⁵ IFRS 3 – afsnit 31

⁷⁶ IFRS 3 – afsnit 15 - 17

Immaterielle aktiver der ikke kan udskilles eller adskilles, men som alligevel opfylder kriteriet for udskillelighed kan være et registreret varemærke der enkeltstående ingen værdi vil have, men vil have værdi, hvis det overdrages i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, hvor de tilhørende identificerbare aktiver og dertil hørende tekniske ekspertise medfølger.

Det kontraktligt-juridiske kriterium er selvsagt opfyldt, hvis der foreligger en kontrakt eller lignende. Kriteriet er opfyldt uanset at det immaterielle aktiv ikke er udskilleligt fra den overtagne virksomhed.⁷⁷

Immaterielle aktiver er under virksomhedens kontrol, når virksomheden har muligheden for at kontrollere fremtidige økonomiske fordele knyttet til det immaterielle aktiv. Virksomheden har typisk kontrol, når viden er beskyttet af juridiske rettigheder. Markedskendskab og teknisk viden kan dog også medføre fremtidige økonomiske fordele der retfærdiggør, at det immaterielle aktiv er under virksomhedens kontrol.⁷⁸

Indregningskriterierne for immaterielle aktiver anses dog altid for værende opfyldt i forbindelse med virksomhedssammenslutninger. Det betyder også, at eksempelvis igangværende forsknings- og udviklingsprojekter i den overtagne virksomhed skal indgå i overtagelsesbalancen.⁷⁹

6.8 Identifikation af eventuelle minoritetsinteresser i den overtagne virksomhed

IFRS 3 giver muligheden for, at den overtagende virksomhed kan indregne minoritetsinteresser med eller uden goodwill. Minoritetsinteresser, der har en aktuel ret til en forholdsmæssig andel af den overtagne virksomhed, skal måles til enten:

1. Dagsværdi, der medfører indregning af goodwill på den del af den overtagne virksomhed som ejes af minoritetsinteresserne, eller
2. Ejerandelens forholdsmæssige andel af de indregnede beløb af den overtagne virksomheds identificerbare nettoaktiver.

Alle andre elementer, som f.eks. afledte finansielle instrumenter, skal som udgangspunkt indregnes til dagsværdi, medmindre andre IFRS standarder kræver anderledes indregning og måling.⁸⁰

6.9 Indregning og måling af goodwill eller gevinst ved fordelagtige overtagelser (negativ goodwill)

IFRS 3 kræver at goodwill opstået i forbindelse med en virksomhedssammenslutning skal indregnes som et aktiv. Goodwill opgøres ved virksomhedssammenslutninger som den merværdi den overtagende virksomhed betaler den overtagne virksomhed, som illustreret i figur 3:

⁷⁷ IFRS 3 – afsnit B31 – B34

⁷⁸ IAS 38 – afsnit 13 - 16

⁷⁹ IAS 38 – afsnit 33

⁸⁰ IFRS 3 – afsnit 19

Betalt vederlag
+
Eventuelle minoritetsinteresser
+
Dagsværdi af eksisterende ejerandele (trinvisse overtagelser)
-
Dagsværdi af nettobeløbet af de overtagne identificerbare aktiver og forpligtelser
=
Goodwill

Figur 6 – egen tilvirkning⁸¹

Efter første indregning skal goodwill fortsat måles til kostpris. Der må ikke afskrives på goodwill i henhold til IAS 36, der dog i stedet skal testes for værdiforringelse mindst én gang årligt.

Det hænder, at der opstår tilbudskøb, som betyder, at dagsværdien af nettobeløbet af de overtagne identificerbare aktiver og forpligtelser overstiger det betalte vederlag. Tilbudskøb kan eksempelvis opstå, hvis en virksomhed er tvunget til salg. Ved tilbudskøb opstår negativ goodwill, som resulterer i en indtægt for den overtagende virksomhed. Indtægten ved negativ goodwill skal indregnes i resultatopgørelsen på overtagelsestidspunktet.⁸²

6.10 Opgørelse af betalt vederlag

Ved opgørelsen af det betalte vederlag indgår alle former for betaling, herunder likvider, aktiver, egenkapitalinstrumenter m.v. fratrukket alle de forpligtelser den overtagende virksomhed påtager sig. De enkelte elementer i vederlaget skal alle opgøres til dagsværdi med undtagelse af aktiebaserede betalingstransaktioner som indregnes i overensstemmelse med IFRS 2.⁸³

6.11 Opgørelse af betinget vederlag

Betingede vederlag indregnes på overtagelsestidspunktet til dagsværdi. Den overtagende virksomhed skal klassificere en forpligtelse i relation til det betingede vederlag. Efterfølgende ændringer i det betingede vederlag skal indregnes i resultatet og ikke som en ændring til det betalte vederlag.⁸⁴

Alle omkostninger, som kan henføres til virksomhedssammenslutningen, skal indregnes i resultatet i takt med de afholdes.

6.12 Efterfølgende reguleringer til overtagelsesbalancen

En virksomhedssammenslutning er typisk af en kompleks størrelse. Det kan ikke forventes, at den overtagende virksomhed på overtagelsestidspunktet har lavet en fuldkommen allokering af købsprisen. IFRS 3 åbner op for, at den overtagende virksomhed i op til ét år efter

⁸¹ IFRS 3 – afsnit 32

⁸² IFRS 3 – afsnit 34

⁸³ IFRS 3 – afsnit 37

⁸⁴ IFRS 3 – afsnit 39 og 40

overtagelsestidspunktet kan foretage reguleringer i overtagelsesbalancen, for at sikre, at den overtagende virksomhed kan identificere overtagne aktiver og forpligtelser samt eventuelle minoritetsinteresser. Det er kun oplysninger i efterfølgende periode, hvor oplysningerne stammer fra begivenheder der eksisterede på overtagelsestidspunktet, der kan medføre til ændringer i overtagelsesbalancen. Ændringer i overtagelsesbalancen indregnes som henholdsvis en stigning eller et fald i goodwill og i det dertil hørende identificerbare aktiv eller forpligtelse.⁸⁵

Nye oplysninger der kan henføres til begivenheder inden overtagelsestidspunktet, men som først kommer til kendskab efter ét år fra overtagelsestidspunkter skal behandles i henhold til IAS 8.

6.13 Oplysningskrav

Den overtagende virksomhed skal give oplysninger, som gør det muligt for regnskabsbrugerne, at vurdere arten og de økonomiske konsekvenser af virksomhedssammenslutningen. Oplysningerne skal være dækkende for både det aktuelle regnskabsår virksomhedssammenslutningen ligger i, og frem til tidspunktet hvor årsregnskabet godkendes.

IFRS 3 indeholder detaljerede retningslinjer for, hvilke oplysninger der skal gives ved virksomhedssammenslutninger. Der henvises til IFRS 3 afsnit B64 – B67 for nærmere beskrivelse heraf.

6.14 Opsummering

Ved gennemgangen af IFRS 3 kan jeg konstatere, at der i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, er mange formelle krav der skal overholdes. Hvad der er mere relevant i relation til afhandlingen, er hvordan hele denne sammenslutning skal opgøres og indregnes.

Det vel nok mest interessante er hvordan hele denne købsprisallokering skal opgøres. I henhold til IFRS 3, skal der ske identificering af alle aktiver og forpligtelser. Når alle aktiver og forpligtelser er identificeret, skal de hver især opgøres til dagsværdi ud fra hvordan markedet ville anvende dem. Forskellen mellem nettoaktivernes dagsværdi og købspris er goodwill (i sjældne tilfælde negativ goodwill).

⁸⁵ IFRS 3 – afsnit 45 - 48

6.15 Kapitlets anvendelse i relation til spørgeskema

Ved at sammenholde væsentlige problemstillinger fra tidligere kapitler med gennemgangen af IFRS 3, er det min vurdering, at følgende områder fra IFRS 3 vil være interessante at få nærmere belyst, i relation til afhandlingens formål:

1. I forbindelse med virksomhedssammenslutninger skal der opgøres en overtagelsesbalance. Vi ved fra kapitel 5, at der kan være udfordringer når dagsværdier skal opgøres. Ligeledes ved vi, at dagsværdier kan skabe 'støj' i resultatopgørelsen. IFRS 3 kræver, at dagsværdierne i den overtagne virksomhed skal opgøres ud fra markedsforholdene, hvilket kan være i modstrid med hvordan den overtagende virksomhed selv har tænkt sig at anvende de pågældende aktiver. Hvad mener investorerne om dette forhold? Er de virkelig interesseret i at aktiver og forpligtelser skal indregnes ud fra tredjeparts synspunkt og ikke hvordan virksomheden selv har tænkt sig at anvende dem?
2. Goodwill skal ved virksomhedssammenslutninger opgøres som den merværdi den overtagende virksomhed betaler den overtagne virksomhed, og er dermed blot en residual, altså et syntaktisk begreb uden substans, der blot skal testes for værdiforringelse. I forlængelse af område 1, vil det være interessant at få investorernes synspunkt og holdning til goodwill.
3. Købsprisallokeringen kan løbe i op til 1 år fra overtagelsestidspunktet. Området skal ses som værende afslutningen af område 1 og 2. Når nu hele denne købsprisallokering skal foregå ned til mindste detalje, må antagelsen vel være, at man fra lovgivers side mener, at købsprisallokeringen har en høj informationsværdi for regnskabsbrugerne. Er det det nu også tilfældet?

De valgte områder skal danne grundlag for spørgeskemaets del 3.

6.16 Delkonklusion – undersøgelsesområde 3

I forbindelse med en virksomhedssammenslutning skal der opgøres en overtagelsesbalance, der skal danne grundlaget for, hvad den overtagende virksomhed har erhvervet fra den overtagne virksomhed. Overtagelsesbalancen skal indeholde alle identificerbare aktiver og forpligtelser, også selvom disse ikke var indregnet i den overtagne virksomhed inden overtagelsen.

Overtagelsesbalancen skal opgøres til dagsværdi ud fra hvordan markedet ville værdiansætte aktiverne og forpligtelser, med undtagelse af enkelte regnskabsposter.

Det forhold, at overtagelsesbalancen skal opgøres ud fra markedsforholdene, anser jeg for værende den største fare, i relation til årsregnskabets samlede nytteværdi.

7 Analyse af de primære investorer

7.1 Kapitlets formål

Indeværende kapital har til hensigt at give læseren et indblik i, hvordan det indsamlede materiale der anvendes i analysedelen er indhentet. Analysens formål er at få afdækket investorernes informationsbehov. Der tages udgangspunkt i investorer og deres informationsbehov, da man fra IASB side mener, at investorer og deres informationsbehov er så omfattende, at hvis deres behov er opfyldt, vil de fleste af behovene hos de øvrige regnskabsbrugere ligeledes være opfyldt.⁸⁶ Denne afhandling har ikke til hensigt at sætte spørgsmålstejn ved det postulat, men fortsætte ud fra den betragtning, at investorernes informationsbehov dækker størstedelen af alles informationsbehov.

7.2 Indledning

Som det er beskrevet i afhandlingens afsnit om regnskabsteori, findes der rigtig mange forskellige investorer. Af hensyn til hvilke respondenter min analyse skulle henvende sig til, havde jeg et behov for at blive klogere på, hvilke investorer der ville være mest hensigtsmæssigt at henvende mig til, med henblik på at få tilbagemeldinger der ville være mest brugbare i relation til min afhandling og problemformulering.

Den første og indledende kontakt blev taget til Nichlas der sidder som Senior Analyst i Nordea Investment Management med fokus på derivater. Den anden kontakt blev taget til Rune der sidder som porteføljemanager i en mindre pensionsfond. Den sidste af de indledende samtaler blev taget til Per der sidder som leder af et investeringscenter i Handelsbanken.

Alle interviewene foregik telefonisk og startede meget uformelt og ustruktureret. Da mit kendskab på daværende tidspunkt var meget begrænset i forhold til hvordan hele den her typiske 'investor-organisation' er sammensat, var formålet at få et indblik i, hvordan en typisk organisation med fokus på investeringer, er sammensat. På daværende tidspunkt, var det min vurdering, at jeg ville få de mest brugbare svar, ved at lade de 3 respondenter komme med hver deres input, uden de skulle være bundet af spørgsmål stillet af mig. Jeg præsenterede kort for dem, hvad formålet med min afhandling var, hvorefter de hver begyndte at tale frit fra leveren.

Nichlas begyndte hurtigt at tale om to forskellige tilgange til investeringer. Top-Down strategien, som eksempelvis anvendes af porteføljemanagere når de skal vægte deres samlede investeringer i puljer samt Bottom-Up strategien, hvor der tages udgangspunkt i eksempelvis et givent selskab for så at vurdere prisfastsættelsen af selskabets aktie. I genskab af Nichlas position i banken, havde han ikke den store berøringsflade i gennemgangen af årsregnskaber på et detaljeret niveau.

⁸⁶ Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, afsnit 10

Nichlas var af den overbevisning, at aktieanalytikere er dem der anvender årsregnskaberne mest i deres analysearbejde.

Som porteføljemanager var Runes primære opgave, at forvalte en pose penge som han var blevet betroet af pensionsfonden. Hans opgave bestod i at vægte investeringer korrekt i puljer. Han brugte kun årsregnskaber i et begrænset omfang. Langt de fleste af de informationer han fik, kom dels fra analytikere og dels ved at holde investormøder direkte med ledende medarbejdere i konkrete virksomheder. Rune gjorde det hurtigt klart, at han som porteføljemanager lagde meget stor vægt på selskabernes udmeldinger der vedrørte de langsigtede målsætninger. Rune var af den overbevisning, at aktieanalytikere var dem med de fleste krav til hvad et årsregnskab bør indeholde.

Per fra Handelsbanken var mere på et 'højt' niveau, forstået på den måde, at han talte om hvilke markeds kræfter der er de helt afgørende i betydningen af hvordan kursdannelsen på aktier prisfastsættes. Det er kun i meget illikvide aktier hvor private kan have en indflydelse på kursdannelsen, og ellers er det de store institutionelle investorer der totalt styrer markedet. Når det kommer til analysen af de regnskaber som virksomhederne aflægges, var konklusionen også meget klar – det er aktieanalytikerne der uden sammenligning anvender årsregnskaberne mest.

7.3 Opsummering

Der var klar enighed blandt de adspurgte, at det er aktieanalytikerne der er de primære brugere af virksomhedernes årsregnskaber, og dermed dem mit spørgeskema skal henvende sig til.

7.3.1 Spørgeskemaets opbygning

Formålet med spørgeskemaet er at undersøge og klarlægge, hvilke forhold analytikerne er interesseret i at kende, med henblik på at årsregnskaber aflægges med den højest mulige nytteværdi til følge. Spørgeskemaet opdeles i 3 dele. Spørgeskemaet er bygget op ud fra de konklusioner der tidligere er draget i denne afhandling.

Del 1 skal omhandle de elementer et årsregnskab er bygget op omkring, for at klarlægge, hvad analytikerne anser for væsentlige og med høj informationsværdi.

Del 2 omhandler indregning og måling, og skal klarlægge, hvordan analytikerne helst vil have årsregnskabets elementer skal indregnes og måles.

Del 3 relaterer sig til IFRS 3 og de 3 områder jeg har vurderet for mest relevante i forhold til årsregnskabets informationsværdi.

8 Analyse af analytikernes informationsbehov

8.1 Indledning

Først og fremmest må jeg erkende, at det har været en stor udfordring at få analytikerne i tale. Om det skyldes manglende interesse, manglende viden, manglende tid eller noget helt andet kan jeg ikke udtale mig om. Jeg kan blot konstatere, at det har været enormt problemfyldt at få respons fra analytikerne.

Spørgeskemaet er sendt ud til analytikere hos Nordea, Danske Bank, Handelsbanken og Carnegie. Jeg startede med at henvende mig telefonisk til de 4 virksomheder, hvorefter jeg blev stillet om til en analytiker fra hver af de 4 virksomheder. Analytikerne blev kort introduceret telefonisk, og de var positive alle sammen og sagde det lød spændende. Men så snart snakken blev mere konkret og gik i retning af IFRS 3 og konkrete regnskabsstandarder, var tonen mere afdæmpet og jeg fornemmede ret hurtigt, at analytikerne herefter trak følehornene lidt til sig. De var dog fortsat klar på at modtage mit spørgeskema og sende det rundt i organisationen.

Spørgeskemaet blev sendt på mail til de analytikere jeg havde talt med. Ved første henvendelse var der blot 2 besvarelser, 1 fra Carnegie og 1 fra Danske Bank.

Det var derfor nødvendigt at kontakte alle 4 virksomheder for yderligere besvarelser. Ved anden henvendelse fik jeg yderligere 5 besvarelser, 4 fra Carnegie og 1 fra Handelsbanken.

Den endelige analyse er dermed baseret på i alt 7 besvarelser. Det kan være svært at vurdere, om undersøgelsen er repræsentativ, men ud fra min egen ekspertise på området, er besvarelserne i mere eller mindre grad som forventet. Det er min vurdering, at besvarelserne i høj grad er gennemtænkt, uanset at analytikerne så i mindre grad er uenige i graden af vigtigheden på flere områder.

8.2 Analyse

Der henvises til bilag 1, hvor det oprindelige spørgeskema er vist i sin hele form. Nedenfor er kun et udpluk af det oprindelige spørgeskema, der skal anvendes i forbindelse med analysearbejdet.

8.2.1 Besvarelser del 1

Spørgsmål 1: De talmæssige opgørelser og dertil hørende noter har den højeste informationsværdi af de 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af?

Meget enig	Enig	Neutral	Uenig	Meget uenig	Ikke besvaret
43%	29%	0%	0%	0%	29%

Spørgsmål 1.1: I hvor høj grad er de angivne talmæssige opgørelser vigtige for opgørelsernes samlede informationsværdi?

	Meget høj	Høj	Neutral	Lav	Meget lav	Ikke besvaret
Resultatopgørelse	71%	29%	0%	0%	0%	0%
Balance	71%	29%	0%	0%	0%	0%
Pengestrømsopgørelse	86%	14%	0%	0%	0%	0%
Totalindkomstopgørelse	14%	29%	43%	14%	0%	0%

Spørgsmål 2: Beretningerne har den højeste informationsværdi af de 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af?

Meget enig	Enig	Neutral	Uenig	Meget uenig	Ikke besvaret
0%	14%	43%	14%	0%	29%

Spørgsmål 2.1: I hvor høj grad er de angivne beretninger vigtige for beretningernes samlede informationsværdi?

	Meget høj	Høj	Neutral	Lav	Meget lav	Ikke besvaret
Ledelsesberetning	0%	43%	43%	14%	0%	0%
Strategi og målsætninger	57%	29%	14%	0%	0%	0%
Risikostyring	0%	43%	43%	14%	0%	0%
CSR	0%	14%	14%	57%	14%	0%
Øvrige beretninger	0%	14%	57%	29%	0%	0%
Revisionspåtegning	14%	0%	43%	29%	14%	0%

Spørgsmål 3: Øvrige oplysninger har den højeste informationsværdi af de 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af?

Meget enig	Enig	Neutral	Uenig	Meget uenig	Ikke besvaret
0%	0%	43%	14%	14%	29%

Spørgsmål 3.1: I hvor høj grad er de øvrige noter vigtige for de øvrige noters samlede informationsværdi?

	Meget høj	Høj	Neutral	Lav	Meget lav	Ikke besvaret
Anvendt regnskabspraksis	0%	71%	14%	14%	0%	0%
Andre forklarende informationer	0%	43%	43%	14%	0%	0%

Spørgsmål 4: Det er nødvendigt med en kombination af alle 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af, for at kunne anvende årsrapporten til generelle analyseformål

Meget enig	Enig	Neutral	Uenig	Meget uenig	Ikke besvaret
0%	86%	0%	14%	0%	0%

Spørgsmål 5 og 6: Årsrapporten er en nødvendighed for mig som analytiker, når jeg skal vurdere selskabets finansielle stilling?

Meget enig	Enig	Neutral	Uenig	Meget uenig	Ikke besvaret
57%	43%	0%	0%	0%	0%

8.2.1.1 Analyse af besvarelsenerne i del 1

Der var en klar tendens i besvarelsenerne af spørgeskemaets spørgsmål i del 1. Størstedelen af analytikere var enige i, at årsrapportens grundlæggende elementer⁸⁷ alle er vigtige og det er nødvendigt med en kombination af de talmæssige opgørelser, i den samlede vurdering af årsrapportens nytteværdi.

Resultatopgørelsen, balancen og pengestrømsopgørelsen havde dog den langt højeste informationsværdi, i de talmæssige opgørelser, mens totalindkomstopgørelsen reelt var uden betydning.

I beretningerne var tendensen også meget klar – virksomhedens strategi og målsætninger samt virksomhedens risikostyring er vigtige elementer. Ledelsesberetningen var af lidt mindre betydning, mens CSR og øvrige ledelsesmæssige beretninger samt revisors påtegning kun havde lav informationsværdi.

Af de øvrige oplysninger, havde anvendt regnskabspraxis den højeste informationsværdi, men andre forklarende noter havde dog også en relativ høj informationsværdi.

Der er bred enighed om, at det er nødvendigt med en årsrapport når analytikerne skal udføre deres analysearbejde. Flere af analytikerne pointerede dog, at årsrapporten er et statisk statement og at årsrapporten på den baggrund, ikke kunne stå alene som analyseværktøj. Flere analytikere påpegede vigtigheden af, at få information der fortæller noget om virksomhedernes fremtidige udvikling, eftersom det er fremtiden der afgør hvordan virksomheder værdiansættes. Nogen analytikere mente ligefrem, at dele af beretningerne med fordel kan digitaliseres i stedet for at stå i årsrapporten, med den begrundelse, at virksomhederne løbende kan opdatere informationerne, mens de hurtigt forældes i en årsrapport. Én analytiker gjorde der klart, at årsrapporter kun burde fokusere på tallene.

⁸⁷ Talmæssige opgørelser og dertil hørende noter, beretninger og øvrige oplysninger

8.2.2 Besvarelser del 2

Bør man anvende samme målingsgrundlag på alle indregnede aktiver og forpligtelser?

JA	NEJ	Ikke besvaret
43%	43%	14%

Ved valg af målingsgrundlag, bør man så fokusere på:

- Selskabets finansielle præstation (resultatopgørelsen)
- Selskabets finansielle position (balancen)
- Begge

A	B	C	Ikke besvaret
0%	14%	86%	0%

Bør valget af målingsgrundlag afhænge af hvordan aktivet eller passivet anvendes?

JA	NEJ	Ikke besvaret
100%	0%	0%

Vil det være en fordel med ét målingsgrundlag til information til brug for selskabets finansielle præstation (resultatopgørelsen) og ét målingsgrundlag til information til brug for selskabets finansielle position (balancen)?

JA	NEJ	Ikke besvaret
0%	57%	43%

Bør lethed eller besværligheden i opgørelsen af målingsgrundlag påvirke valget af målingsgrundlag?

JA	NEJ	Ikke besvaret
0%	71%	29%

8.2.2.1 Analyse af besvarelserne i del 2

I del 2 sprang særlig én tendens af besvarelserne i øjnene – Regnskabsposter bør indregnes efter hvordan de anvendes! Alle analytikerne var enige i det. Og det er jo interessant i forhold til, hvordan IFRS 3 foreskriver overtagelsesbalancen ved en virksomhedssammenslutning skal opgøres.

Ligeledes stod det også ret klart, at størstedelen af analytikerne mente man både skulle fokusere på selskabets finansielle præstation (resultatopgørelsen) og på selskabets finansielle position (balancen) ved valg af målingsgrundlag.

Spørgeskemaet lagde ikke op til, at respondenterne kunne uddybe hvorfor de mente, at målingsgrundlaget skulle afhænge af, hvordan det pågældende aktiv eller passiv blev anvendt. Af de respondenter der gerne ville bidrage med yderligere information, var tendensen dog klar – de mente, det ville være mere retvisende for årsregnskabet, hvis regnskabsposter indregnes efter anvendelse. Samtidig ville det også være nemmere at vurdere selskabets finansielle præstationer, hvis resultatopgørelsen kun var påvirket af bevægelser der var direkte henfør bare til virksomhedens primære driftsaktivitet, og ikke af alle mulige andre sekundære bevægelser der er afledt af omgivelser, virksomheden ikke selv har direkte indflydelse på. Analytikerne var dog samtidige enige i, at virksomhedens finansielle stilling skulle afspejle virkeligheden.

Ovenstående indikerer, at årsregnskaber ikke kun bør aflægges ud fra enten det præstationsorienterede- eller formueorienterede regnskabsparadigme, men ud fra en kombination af begge paradigmer. Analytikerne ønsker matchingprincippet er mere styrende i resultatopgørelsen, mens balanceposterne skal afspejle virkeligheden. Indførelsen af totalindkomstopgørelsen i 2007 var dog også en anerkendelse af lige netop denne problemstilling. Med totalindkomstopgørelsen fik virksomhederne muligheden for, at foretage en bedre rapportering af virksomhedens primære finansielle præstation. Som det fremgår af analytikernes besvarelse af spørgsmål 1.1, vil man også se, at de ikke tillægger totalindkomstopgørelsen særlig stor vægt i forhold til de øvrige talmæssige opgørelser, da den kun indeholde poster af sekundær betydning. Indførelsen af totalindkomstopgørelsen var også et opgør mod de tidligere egenkapitalopgørelser, der indeholdt alt lige fra bevægelser med kapitalejerne til opskrivninger m.v.

”Statistiske undersøgelser har påvist, at en tidsserie af historiske overskud fra resultatopgørelser i det historiske kostprisregnskab – paradoksalt nok – har mere fremadrettede egenskaber end overskud fra formueorienterede resultatopgørelser (totalindkomster), hvor overskuddene er mere volatile pga. hyppige op- og nedskrivninger på driftsaktiver, straksindregning af investeringsudgifter mv. I disse tilfælde kan det derfor også være relevant for aktieanalytikere at omarbejde overskuddene i de officielle resultatopgørelser i retning af kostprismodellens overskudsbegreb.”⁸⁸

Ovenstående undersøgelser bakker op om en bedre og mere klar opdeling af, hvad der bør indregnes i resultatopgørelsen og hvad der bør indregnes som en del af totalindkomsten.

Slutteligt kan man konkludere, at besværligheden i opgørelsen af målingsgrundlaget ikke bør have indflydelse på valget af målingsgrundlag.

⁸⁸ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 171

8.2.3 Besvarelser del 3

Er det et problem for analytiker, at det kun er den overtagne parts balance der skal omregnes til dagsværdi?

JA	NEJ	Afhænger af den konkrete virksomhedssammenslutning	Ikke besvaret
0%	43%	57%	0%

I hvor høj grad påvirker det den samlede informationsværdi, at goodwill er indregnet separat fra andre identificerbare immaterielle aktiver

Meget høj	Høj	Neutral	Lav	Meget lav	Ikke besvaret
29%	29%	43%	0%	0%	0%

Er det et problem for analytiker, at købsprisallokeringen kan løbe i op til ét år fra overtagelsestidspunktet?

JA	NEJ	Afhænger af den konkrete virksomhedssammenslutning	Ikke besvaret
0%	57%	43%	0%

I hvor høj grad er det et problem, at der kan ske ændringer i allokeringen af købsprisen i op til ét år fra overtagelsestidspunktet?

Meget høj	Høj	Neutral	Lav	Meget lav	Ikke besvaret
0%	14%	57%	29%	0%	0%

Er det din vurdering, at goodwill, som det behandles efter IFRS på nuværende tidspunkt, bliver behandlet på den mest hensigtsmæssige måde?

JA	NEJ	Ikke besvaret
43%	57%	0%

8.2.3.1 Analyse af besvarelserne i del 3

Af besvarelserne fremgår det klart, at den samlede informationsværdi er højere, jo mere der kan allokeres væk fra goodwill og over på andre identificerbare immaterielle aktiver. Det forhold går godt i spænd med, at analytikerne ønsker indregning og måling efter anvendelse.

I analysen af hvorvidt goodwill behandles på den mest hensigtsmæssige måde, mener 43% af analytikerne, at den behandles på den mest hensigtsmæssige måde, mens de resterende 57% mener det modsatte.

3 analytikere valgte at begrunde deres svar med følgende udsagn:

"Jeg synes behandlingen af goodwill er tilstrækkelig god, men anerkender, der muligvis er en bedre model til behandlingen heraf"

"Ja – dog kan der herske tvivl om revisor's uafhængighed ifm. Impairment test. Det ses alt for ofte at åbenlyse værdiforringede datterselskaber ikke nedskrives"

"Det er Forensic Accounting. Det svarer til at ringe til 5 ejendomsmæglere indtil man får den pris man vil have"

Udsagnene indikerer, at der er stor uenighed i, hvordan goodwill bør behandles. Det indikerer også, at goodwill kan være svært at forholde sig til.

Det forhold, at kun den overtagne virksomheds balance der skal opgøres til dagsværdi, kan 57% af analytikerne se som et problem. De mener det afhænger af den konkrete virksomhedssammenslutning, mens de resterende 43% ikke mener det er et problem. Det er for mig en overraskelse. Jeg havde forventet en større del af besvarelserne havde været 'det afhænger af den konkrete virksomhedssammenslutning'. Om forholdet skyldes, at de analytikere der har svaret 'nej' ikke er bekendt med, at overtagelsesbalancen skal opgøres til dagsværdi ud fra markedsforholdene, og ikke hvordan virksomheden selv ønsker at anvende nettoaktiverne fremadrettet, skal være mig usagt. Det kan dog godt virke modsigende, at alle analytikerne mener målingsgrundlaget bør afhænge af anvendelsen, og samtidig ikke mener det IFRS 3 foreskriver, er et problem.

Købsprisallokeringen kan betragtes som noget af det sidste og beskriver hvordan købesummen skal allokere ud. Man kan altså sige, det er en opgørelse, der viser hvad det er man har købt. Et mindre overtal af analytikerne kan ikke se noget problem i den kan løbe i op til et år. De mener det er en fair proces.

8.3 Opsummering

Analytikerne er overvejende enige i, årsregnskabet er et statisk statement som hurtigt forældes. Fokus bør derfor i højere grad være på de talmæssige opgørelser end beretninger og andet, der i stedet løbende kan opdateres på internettet. Analytikerne var stort set enige i, at resultatopgørelsen, balancen og pengestrømsopgørelsen var de talmæssige opgørelser med den højeste informationsværdi.

I valget af målingsgrundlag, var der 100% enighed blandt analytikerne om, at regnskabsposter bør indregnes efter hvordan de anvendes.

Der var lidt mere uenighed i besvarelserne til spørgeskemaets del 3. 57% af analytikerne mente dog en adskillelse af goodwill ville bidrage til højere nytteværdi.

8.4 Delkonklusion – undersøgelsesområde 4

De primære regnskabsbrugere er investorerne. Af investorerne er det analytikerne der ubetinget er de største brugere af årsregnskaber.

Analytikerne mener grundlæggende at de talmæssige opgørelser har den højeste nytteværdi. Pengestrømsopgørelsen bidrager marginalt mere til årsregnskabets nytteværdi end både resultatopgørelsen og balancen.

Ved valg af målingsgrundlag, var der 100% enighed i, at valget burde afhænge af hvordan virksomheden anvender aktiverne og forpligtelserne. Det er i direkte modstrid med hvordan IFRS 3 skriver overtagelsesbalancen skal behandles. Denne kontrast vil ligge til grund for diskussionen i det kommende kapitel. Forholdet bakkes op af størstedelen af analytikernes besvarelser, der mener informationsværdien stiger i takt med goodwill allokeres væk.

9 Diskussion

Diskussionen vil tage udgangspunkt i den kontrast, der er blevet konstateret mellem analytikernes holdning til, hvordan regnskabsposter skal indregnes og den måde IFRS 3 regulerer en virksomhedssammenslutning på.

I langt de fleste tilfælde kan man nok forestille sig, at det ikke vil have den store påvirkning i det samlede billede, om en overtagelsesbalance skal opgøres til dagsværdi ud fra virksomhedens hensigter eller ud fra de generelle markedsforhold. Det kan eksempelvis være, hvis begge virksomheder befinder sig i samme branche, og den overtagne virksomhed er væsentlig mindre end den købende virksomhed. I det eksempel må man antage, at dagsværdien i store træk er den samme, eftersom virksomhedernes hensigter må være de samme som de generelle markedsforhold. Forholdet bekræftes af en analytiker fra Carnegie.

"Det giver nemt et mismatch mellem måling af værdier. I homogene sektorer er det et mindre problem"⁸⁹

Man kan også forestille sig virksomhedssammenslutninger, hvor den købende virksomhed overtager en anden virksomhed, men hvor virksomheden ikke har til hensigt at anvende alle aktiver i den overtagne virksomhed. I de tilfælde skal der i henhold til IFRS 3 indregnes et aktiv i overtagelsesbalancen. Efterfølgende skal aktivet testes for værdiforringelse, og hvis virksomheden ikke anvender aktivet, har det vel ingen værdi og skal nedskrives i henhold til IFRS 5 i de situationer, hvor virksomheden har tænkt sig at sælge aktivet. Der kan også være aktiver den overtagende virksomhed overtager de hverken har tænkt sig at anvende eller sælge.

Et eksempel på et aktiv, der hverken skal anvendes eller sælges, kan være et brand. En virksomhed køber en konkurrerende virksomhed, dels for at udnytte de stordriftsfordele der følger med, men også for at fjerne en konkurrent der gør, at man måske kan sætte prisen på sine egne varer lidt i vejret, uden forbrugeren så køber hos konkurrenten. I det tilfælde, vil den købende virksomhed skulle indregne den overtagne virksomheds brand til hvad en tredje part ville give for brandet. Har den overtagende virksomhed ikke til hensigt at anvende det købte brand, skal brandet efterfølgende nedskrives.

Et andet eksempel på, hvorledes reglerne skal benyttes:

"En virksomhed erhverver et stykke jord ved en virksomhedssammenslutning. Jorden er beliggende i et industriområde og tiltænkt som en grund, hvorpå der skal opføres en fabrik. Denne anvendelse er udgangspunkt for værdiansættelsen, medmindre markedsforholdene indikerer noget andet. På

⁸⁹ Besvarelse fra aktieanalytiker i Carnegie

nogle nabogrunde er der påbegyndt opførelse af boligblokke på baggrund af en ny ændring i områdets zonestatus. Det vurderes, at værdien er væsentligt højere ved opførelsen af en boligblok, og at markedsdeltagerne værdiansætter grunden på grundlag af denne anvendelse. Som følge heraf vurderes værdien af grunden som værdien ved opførelse af en boligblok.”⁹⁰

Men hvorfor er det så, at overtagelsesbalancen skal opgøres til dagsværdi ud fra markedsforholdene, når nu analytikerne har en anden holdning? Det vil jeg forsøge af få afdækket i de kommende diskussioner. Diskussionerne skal også danne grundlag for, om IFRS 3 kan forbedres og i så fald hvordan.

Indledningsvis vil jeg forsøge, at sætte ord på hvordan en typisk virksomhedssammenslutning skal indregnes, og hvordan den efterfølgende måling vil være. Beskrivelsen vil være i hovedtræk med fokus på de væsentligste principper, og hvordan de påvirker årsregnskabet. Der ses bort fra posterne der er beskrevet i afsnit 6.4.1 – 6.4.7.

På overtagelsestidspunktet skal den overtagende virksomhed identificere og indregne aktiver og forpligtelser i overtagelsesbalancen, når de opfylder definitionen jf. begrebsrammen på henholdsvis et aktiv og en forpligtelse. Desuden skal alle identificerbare aktiver og forpligtelser der ikke tidligere har været indregnet i den overtagne virksomhedsbalance, ligeledes indregnes i overtagelsesbalancen i forbindelse med virksomhedssammenslutningen. Eksempler herpå er immaterielle anlægsaktiver såsom brands, patenter, kundeforhold o.lign. som ikke tidligere har været indregnet som aktiver, men hvor omkostningerne hertil har været driftsført.

Goodwill opstået i forbindelse med en virksomhedssammenslutning skal indregnes som et aktiv. Goodwill opgøres ved virksomhedssammenslutninger som den merværdi den overtagende virksomhed betaler den overtagne virksomhed.

Efter første indregning skal goodwill fortsat måles til kostpris. Der må ikke afskrives på goodwill, der dog i stedet skal testes for værdiforringelse mindst én gang årligt.

Det hænder, at der opstår tilbudskøb, som betyder, at dagsværdien af nettobeløbet af de overtagne identificerbare aktiver og forpligtelser overstiger det betalte vederlag. Tilbudskøb kan eksempelvis opstå, hvis en virksomhed er tvunget til salg. Ved tilbudskøb opstår negativ goodwill, som resulterer i en indtægt for den overtagende virksomhed. Indtægten ved negativ goodwill skal indregnes i resultatopgørelsen på overtagelsestidspunktet.⁹¹

Det er min vurdering, at det mest interessante område ved virksomhedssammenslutninger er allokeringen af den værdi der betales. Forholdet bakkes op af analytikernes besvarelser.

⁹⁰ Jan F. og Henrik S. - Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 4. udgave, side 318

⁹¹ Afhandlingens afsnit 6.3 og 6.7

Allokeringen og den påvirkning den har, vil blive diskuteret i forskellige sammenhænge, der alle skal være med til at danne grundlaget for den endelige konklusion.

Første del af diskussionen vil være med udgangspunkt i begrebsrammen der har som formål, at sikre at årsregnskabet er retvisende til gavn for regnskabsbrugere. Diskussionerne vil være bygget op om de kvalitative egenskaber, hvis egenskab er, at sikre begrebsrammens overordnede målsætning. Der henvises til kapitel 4 for en definition af de kvalitative egenskaber.

Anden del af diskussionen vil være med udgangspunkt i, hvornår der skal ske indregning af årsregnskabs elementer.

9.1.1 Relevans

Man kan spørge sig selv - vil regnskabsbrugernes nytteværdi stige, såfremt goodwill i højere grad allokeres ud på andre anlægsaktiver, og dermed gøre en forskel for regnskabsbrugernes beslutninger vedrørende ressourceallokering?

Analytikerne er af den opfattelse, at informationsværdien stiger i takt med goodwill indregnes separat fra andre immaterielle aktiver, men om det er nok til at øge nytteværdien, og gøre en forskel for deres beslutninger vedrørende ressourceallokering, kan ikke udledes af analytikernes besvarelser.

Der henvises til afsnit 3.5, hvor det meget præcist er beskrevet, at det er vanskeligt at måle nytteværdien, hvorfor det i praksis også bygger på logisk bevisførelse.

Foruden analytikerne, der mener informationsværdien er stigende i takt med goodwill reduceres, har jeg været i kontakt med Tinus Bang Christensen, der er ansvarlig for værdiansættelse i Deloitte. Han anerkender der er udfordringer i opgørelsen af købsprisallokeringen. Som eksempel kom han med det konkrete forhold, hvor en virksomhed køber en anden virksomhed og det dertil hørende brand. Brandet skal ved første indregning ske til dagsværdi ud fra markedsforholdene. Efterfølgende har virksomheden måske ikke tænkt sig at anvende brandet, hvorfor værdien skal nedskrives til 0. Nedskrivningen påvirker driften negativt.

Isoleret set, vil det forhold medføre, at virksomhedens balance formindskes. På den korte bane vil nedskrivningen i første omgang give støj i resultatopgørelsen i form af nedskrivningen. På den lidt længere bane vil virksomheden (forhåbentlig) nyde godt af de fordele og synergier virksomhedssammenslutningen har bidraget med. Det kunne eksempelvis være, at virksomheden har haft mulighed for at justere deres salgspriser, til gavn for en højere profitmargin.

På den korte bane er der risiko for, at virksomhedens præstationer vil forringes, grundet de nedskrivninger virksomheden er tvunget til at tage, som følge af, at de ikke vil anvende anlægsaktiverne som markedet forudsætter. For den professionelle investor, med et team af analytikere bag sig, vil nedskrivningerne muligvis ikke have den store påvirkning i deres valg af ressourceallokeringen, mens det for mindre professionelle investorer kan have større påvirkning.

På den lidt længere bane vil det også have relevans, og nok også for de mere professionelle investorer og analytikere. Hvis vi fortsat holder os til eksemplet med brands, kan man sagtens forestille sig, at store virksomheder der konsekvent opkøber mindre virksomheder, i forsøget på at holde konkurrencen nede, og dermed deres egne salgspriser oppe, køber virksomheder og dertil hørende brands, der ved første indregning skal indregnes til dagsværdi ud fra markedsforholdene og efterfølgende nedskrives. Fortsættes denne tendens over længere tid, vil det have den effekt, at virksomhedens balance slankes over tid – forstået på den måde, at virksomheden er tvunget til at allokere en del af købesummerne over på de købte brands, der efterfølgende skal nedskrives, i stedet for at allokere en større del af købesummerne over på eksempelvis goodwill, der ikke nødvendigvis skal nedskrives. Over tid kan det være svært, selv for de professionelle investorer, at holde styr på, hvordan tidligere virksomhedssammenslutninger har påvirket, og vil have indflydelse i den pågældende virksomhed på længere sigt. Man kan sagtens forestille sig, at alle de fordele den fortsættende virksomhed nyder godt af, afspejles direkte i resultatopgørelsen i form af dejlige store overskud år efter år. Når man så som investor skal side og vurdere om man skal investere i den ene eller den anden virksomhed, og virksomhederne er i samme branche, forholder investorerne sig blandt andet til nøgletal. En slanket balance vil alt andet lige forbedre virksomhedens nøgletal, og kan dermed være med til at gøre en forskel i regnskabsbrugernes ressourceallokering.

Hvis eksemplet med brandet skal køres endnu længere ud, kan der også være risiko for, at den nedskrivning man skal tage som købende virksomhed, betyder at virksomheden reelt bliver insolvent, som følge af de nuværende regler. Generelt kan man sige, at problemet er størst i de tilfælde, hvor den købende virksomhed ser store synergifordele, og derfor betaler mere for virksomheden, end hvad markedet egentlig værdiansætter den overtagne virksomhed til.

Nogen iagttagere vil angiveligt argumentere for, at informationsværdien ikke vil være væsentligt forbedret som følge af større adskillelse af goodwill, og i sidste ende påvirke regnskabsbrugernes ressourceallokering. Et argument er, at man alligevel ikke kan følge den værdiskabelse de enkelte anlægsaktiver genererer direkte til resultatopgørelsen, så hvad skal alt denne adskillelse gøre godt for? Jeg er delvist enig i antagelsen, men betyder det forhold så bare, at vi kan sløjfe hele allokeringen og egentlig bare kalde merværdien for goodwill?

Mit svar er – nej, selvfølgelig kan vi ikke det. Uanset det forhold, at det ikke er muligt at følge den værdiskabelse de enkelte anlægsaktiver genererer direkte til resultatopgørelsen, betyder det jo ikke, at informationsværdien ikke øges i takt med, goodwill fordeles på andre anlægsaktiver. Som ekstern regnskabsbruger kan der være flere forhold der er vigtige. Ved at allokere mere ud på andre anlægsaktiver end blot goodwill, vil det jo give regnskabslæseren et indblik i, hvad det er for aktiver der genererer virksomhedens værdiskabelse og i sidste ende pengestrømmene. Og det er jo interessant at vide som ekstern regnskabsbruger, da det jo fortæller noget om, hvordan virksomheden er skruet sammen. Er en stor del af virksomhedens anlægsaktiver eksempelvis patenter og licenser, vil det give regnskabslæseren den viden, at virksomheden muligvis befinder

sig på et marked, hvor andre virksomheder ikke bare kan komme ind og tage del i dit salg. Virksomheden er altså beskyttet af barriere. Det kan give regnskabslæseren den viden, at dine indtægter er sikret de kommende år, forudsat der selvfølgelig er efterspørgsel efter virksomhedens produkter.

Det modsatte vil være gældende, hvis nu størstedelen af virksomhedens anlægsaktiver består af materielle anlægsaktiver. I det tilfælde vil virksomheden være mere truet på deres fremtidige pengestrømme. I relation til afhandlingens indledning, er Uber og Airbnb tydelige eksempler på denne problemstilling. Der er eksempelvis en stor sag kørende i det danske retssystem, mellem taxabranchen og Uber. I dette tilfælde ser vi, hvordan Uber med det samme går ind på det danske marked og tager markedsandele, mens de eksisterende virksomheder reelt er sat ud af spillet, i deres forsvar på, at beskytte deres indtægtsgrundlag.

Opdelingen af goodwill, vil som jeg vurderer det, være med til at øge regnskabsbrugernes informationsværdi når virksomhedens risikoprofil⁹² skal analyseres.

Hvad angår forholdet om, at det ikke er muligt at følge den værdiskabelse de enkelte aktiver bidrager med, mindsker selvfølgelig den informationsværdi mere allokering ellers ville kunne bidrage med. Men det er ikke min vurdering, at den manglende kobling mellem resultatopgørelsen og de enkelte aktiver, har betydning for vigtigheden af, om det er nødvendigt med en opdeling af goodwill. I stedet burde man stille spørgsmålstejn ved, om det i virkeligheden er resultatopgørelsen der er problemet, og om der er behov for en ændring i hvordan virksomhederne rapporterer deres finansielle præstationer på.

Om nytteværdien vil stige i takt med goodwill allokeres ud på andre anlægsaktiver, og om det har relevans for regnskabsbrugernes beslutning i deres valg af ressourceallokering, er mit svar klart – Ja, det har i den grad relevans. Informationen *har værdi som input til prognoseprocessen*⁹³ og informationen *gør det muligt at bekræfte tidligere forventninger eller ændre dem på grund af den ny information.*⁹⁴

9.1.2 Validitet

*Det er nødvendigt, at informationen er valid, hvis den skal være nyttig for regnskabsbrugere. Informationen skal være fri for væsentlige fejl og tendentiøse påvirkninger, og så skal regnskabsbrugere rent faktisk kunne stole på, at informationen indeholder det, den angiver sig for at indeholde eller hvad man med rimelighed kan forvente, før den opfylder kravet om validitet.*⁹⁵

Begrebsrammen accepterer ikke syntaktiske poster i balancen - men hvad er det nu lige goodwill er?

⁹² Her menes risikoen for, at andre aktører nemt kan komme ind på markedet og tage markedsandele

⁹³ Prognoseværdi - Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 205

⁹⁴ Bekræftelsesværdi - Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 205

⁹⁵ Afhandlingens afsnit 4.7.2

“Goodwill - Et aktiv, der repræsenterer de fremtidige økonomiske fordele, der hidrører fra andre aktiver, der er overtaget ved en virksomhedssammenslutning, og som ikke identificeres individuelt og indregnes separat.”⁹⁶

At begrebsrammen ikke acceptere syntaktiske poster, og goodwill er et aktiv der ikke kan identificeres, lyder unægtelig som to modsætninger.

Validitet opnås, når substansen af de underliggende økonomiske fænomener gengives i den finansielle rapportering fuldstændighed, neutral og fejlfri.

9.1.2.1 Fuldstændighed

Ved at indregne overtagelsesbalancen til dagsværdi ud fra markedsforholdene, er det min klare vurdering, at fuldstændigheden forringes. Der kan være risiko for store asymmetrier mellem den information der gengives og offentliggøres i virksomhedens årsregnskab, og det virksomheden (ledelsen) har til hensigt med virksomhedssammenslutningen, der henvises til afsnit 3.3.1 informationsasymmetri, for en nærmere beskrivelse af, hvorfor denne asymmetri er skadelig for kapitalmarkedet.

9.1.2.2 Neutralitet

Det er min klare vurdering, at neutraliteten forringes, ved at indregne overtagelsesbalancen til dagsværdi ud fra markedsforholdene. Man risikerer at indregne regnskabsposter til en alt for høj værdi i forhold til virksomhedens hensigt med de pågældende regnskabsposter. Det kan have den konsekvens, at virksomhedens årsregnskab er alt for optimistisk ved første indregning. Ved efterfølgende måling skal der ske nedskrivning, som kan sløre resultatet, og give regnskabsbrugerne et pessimistisk syn af virksomheden.

På lidt længere sigt kan de økonomiske fordele, virksomheden har fået i forbindelse med virksomhedssammenslutningen, så give regnskabsbrugerne et mere optimistisk syn af virksomheden, i form af eksempelvis bedre nøgletal. Egenkapitalforrentningen og afkast på driftsaktiviteter er eksempler på nøgletal der forbedres over tid.

9.1.2.3 Fejlfri

Det siger jo næsten sig selv, at et årsregnskab der er aflagt af ledelsen, ikke er fejlfrit, hvis virksomheden skal indregne overtagelsesbalancen ud fra andre forhold, end hvad ledelsens egen hensigt er med virksomhedssammenslutningen.

Det er min vurdering, at validiteten ikke bidrager til øget nytteværdi hos regnskabsbrugerne, ud fra hvordan den nuværende IFRS 3 regulerer den måde overtagelsesbalancen skal indregnes på.

9.1.3 Sammenlignelighed

Sammenlignelighed er opdelt i to kategorier som beskrevet i afsnit 4.7.3.

⁹⁶ IFRS 3 – Appendiks A Definerede termer

Det giver ikke rigtig mening at diskutere, hvorvidt den nuværende regulering sørger for kontinuitet og dermed øger sammenligneligheden over tid, i hverken:

1. virksomhedernes egne årsregnskaber, eller
2. muligheden for at sammenligne virksomheder på tværs af virksomhedernes branche.

Så længe virksomhederne anvender samme principper år efter år, er der jo kontinuitet i virksomhedernes årsregnskaber og dermed grundlag for sammenlignelighed. Sammenlignelighed er dog også kun én af de fire forstærkende kvalitative egenskaber, som skal supplerer de fundamentale kvalitative egenskaber. Sammenlignelighed må derfor heller ikke gå forud for at årsregnskabet skal være retvisende, hvorfor individuelle poster skal indregnes og måles efter hvad der er mest retvisende.

Kontinuitet vil sige, at der anvendes de samme indregnings- og målingsgrundlag fra periode til periode. Foretages der hyppige metodeskift, kan det være vanskeligt at sammenligne årsregnskabet i en tidsserie. Dog må kontinuitet ikke gå forud for relevans og validitet. Det kan derfor være nødvendigt med inkonsistens i en periode, for at overholde relevans og validitet.

9.1.4 Verificerbarhed

Verificerbarhed er interessant at diskutere i relation til denne afhandlings problemstilling. Ved at indregne overtagelsesbalancen til dagsværdi ud fra markedsforholdene, forsøger man jo at finde den objektive sandhed. Ulempen er bare, at ledelsens hensigter med overtagelsen måske er en anden. Denne differentiering kan desværre have fatale konsekvenser for relevansen af den information der rapporteres.

Udviklingen de senere år, går da også i retning af at verificerbarhed i større grad nedtones, for i højere grad at lægge vægt på oplysningernes relevans til gavn for regnskabsbrugere.⁹⁷

9.1.5 Rettidighed

Det er ikke rigtig relevant at diskutere rettidighed i denne sammenhæng. 67% af analytikerne mener da heller ikke det er et problem, at købsallokeringen kan løbe i op til et år fra overtagelsestidspunktet. Der er en forståelse for, at det er en fair proces.

9.1.6 Forståelighed

Det kan være svært at diskutere, om den nuværende måde IFRS 3 regulerer en virksomhedssammenslutning på er forståelig. Forståelighed handler jo i høj grad om regnskabslæserens egne kompetencer. Jeg har selv 8 års erfaring som revisor, og min vurdering er, at IFRS 3 ikke regulerer en virksomhedssammenslutning på den mest forståelige måde.

Jeg forstår godt hensigten med at indregne dagsværdier ud fra markedsforholdene. Isoleret set giver det da god mening, at søge den objektive sandhed. For den mindre erfarne regnskabslæser,

⁹⁷ Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 209

er det min vurdering, at det nok giver god mening, at værdierne i årsregnskabet afspejler den værdi markedet mener det bør være. For den mere professionelle regnskabslæser, er det dog min vurdering, at årsregnskabet hurtigt mister sin værdi, ved at lade regnskabsposter afspejle markedsforholdene og ikke hvad ledelsens hensigter med regnskabsposterne er. Det kan godt være årsregnskabet og i særdeleshed de talmæssige opgørelser er statiske, men når årsregnskabet vigtigste funktion er, at give information der er nyttig for regnskabsbrugerne i deres beslutningstagen, er det min vurdering, at regnskabsposterne i højere grad bør afspejle ledelsens strategiske overvejelser end hvad markedet mener.

9.1.7 Generalklausulen ”et retvisende billede”

”...Ved anvendelsen af IFRS-standarderne, herunder om nødvendigt supplerende oplysninger, forventes det, at der opnås årsregnskaber, der giver et retvisende billede.”⁹⁸

Det er jo et interessant statement, at det forventes, at årsregnskaber ved anvendelse af IFRS standarderne giver et retvisende billede. På baggrund af mine diskussioner, er det ikke min vurdering, at årsregnskabet nødvendigvis er retvisende, ved anvendelse af IFRS 3.

Men hvordan er det så i praksis? Er det overhovedet relevant at tale om goodwill i praksis, eller fylder det ikke nok? I figur 7 er en opgørelser over 6 børsnoterede selskaber i Danmark der viser hvor stor en andel goodwill udgør af deres samlede balancesum.

Selskab	Valuta	Regnskabsår	Balancesum	Goodwill	Andel
DSV	DKK Mio	2015	27.725	8.010	28,9%
Carlsberg	DKK Mio	2015	124.901	50.270	40,2%
Chr. Hansen	EUR Mio	2015	1.445	615	42,6%
FLS	DKK Mio	2015	24.362	4.362	17,9%
A.P. Møller	USD Mio	2015	62.408	87	0,1%
Coloplast	DKK Mio	2014/15	10.817	842	7,8%

Figur 7 – egen tilvirkning

Resultatet i sig selv fortæller ikke noget om, hvor vidt årsregnskaberne så er retvisende, men jeg kan da konkludere, at goodwill i flere tilfælde har en relativ stor værdi i forhold til virksomhedernes samlede balancesum, og det er derfor min vurdering, at goodwill er relevant at diskutere.

9.1.8 Periodiseringsprincippet

Periodiseringsprincippet vil ikke blive diskuteret yderligere, da det ingen informationsværdi har i forhold til hvordan IFRS 3 regulerer en virksomhedssammenslutning.

⁹⁸ IAS 1, afsnit 15

9.1.9 Going concern

Et grundlæggende princip når virksomheder aflægger årsregnskaber på, er princippet om going concern. Formålet med princippet er, at virksomhederne fortsætter deres aktiviteter og at regnskabsposterne derfor skal indregnes med henblik på at virksomhederne fortsætter. Skal en aktivitet derimod afvikles, skal indregning og måling tilpasses denne afvikling.

Det er jo lidt i modstrid med, hvordan IFRS 3 regulerer dele af en virksomhedssammenslutning. For mit vedkommende giver det ingen mening, at en virksomhed skal indregne et aktiv, hvis virksomheden ikke har til hensigt at anvende eller sælge aktivet, blot fordi markedet mener det har en værdi.

9.1.10 Indregning af årsregnskabs elementer

Et andet forhold der er interessant at diskutere, er definitionen for, hvornår der skal ske indregning af et element i årsregnskabet. Der henvises til afsnit 5.5.1 og 5.5.2 for definitionerne.

9.1.10.1 Sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele

Hvis vi skal holde os til eksemplet med brandet, vil nogen iagttagere angiveligt argumentere for, at den overtagende virksomhed har betalt for et brand. Og det er jo også langt hen af vejen korrekt, når man ved at brandet har en værdi i markedet. At den overtagende virksomhed så ikke har tænkt sig at anvende brandets værdi, kan jo ikke sidestilles med, at den overtagende virksomhed ikke har betalt for brandet. Eller kan det?

Ud fra sælgers betragtning er det i hvert fald indiskutabelt, at de har solgt et brand der har haft en værdi. Men hvad med køber? Har køber virkelig betalt for et brand de ikke selv mener, har værdi? Nej, selvfølgelig har køber ikke det. Køber har ikke købt et brand – køber har købt en hel virksomhed, med et dertil hørende brand. At brandet har værdi i markedet er underordnet og i høj grad irrelevant for årsregnskabs samlede informationsværdi, når den overtagende virksomhed har andre hensigter med brandet.

Det antages, at den overtagende virksomhed køber en hel virksomhed med det formål, at opnå en form for merfortjeneste. Om merfortjenesten består i øget salg eller øgede bruttoavancer er underordnet.

Med udgangspunkt i sælgers (markedets) betragtning er der ingen tvivl om, at kriteriet for, at sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele vil *fragå*, virksomheden er opfyldt, da den overtagende virksomhed jo netop har betalt en værdi som efterfølgende skal nedskrives, hvilket resulterer i, at brandet skal indregnes, hvis værdien kan måles pålideligt.

Fra købers (den overtagende virksomheds) betragtning er situationen dog den, at de har købt en virksomhed med henblik på, at opnå fordele og eventuelle synergieffekter der kan sikre virksomhedens indtjening fremadrettet. Ud fra den betragtning, er det min vurdering, at kriteriet

for, at sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele vil tilgå virksomheden er opfyldt, hvorfor det er min vurdering, at allokeringen bør foretages på en anden måde – se afsnit 9.2.

9.1.10.2 Pålidelig måling

Pålidelig måling er en ret central diskussion i hele den måde IFRS 3 i dag regulerer en virksomhedssammenslutning på. Afhandlingens diskussioner vil kun være med udgangspunkt i virksomhedssammenslutninger foretaget mellem to uafhængige parter.

Vi ved at prisen mellem to uafhængige parter per definition er markedsprisen. Vi ved altså, at den pris der betales af den overtagende virksomhed for den overtagne virksomhed er markedsprisen. Det er indiskutabelt om den samlede værdi der betales for den overtagne virksomhed kan måles pålideligt – det kan den!

Efterfølgende skal hele denne transaktion indarbejdes ind i den overtagende virksomheds balance. Transaktionen skal med andre ord allokere ud på hvad det er der er købt. I praksis sker det ved, at man prøver at opgøre den objektive sandhed af de elementer der er købt. Men hvad er det lige der er købt? Sælger kan have en holdning mens køber kan have en anden holdning, se afsnit 9.1.10.1.

IFRS 3 tvinger altså den overtagende part til at indregne overtagelsesbalancen ud fra markedsforholdene, fordi man søger den objektive sandhed i forsøget på, at indregne regnskabsposterne pålideligt. Og hvorfor gør man så det? Det bringer os tilbage til kapitel 3 om regnskabsteori.

Her er et tydeligt bevis på den udfordring der blev omtalt i kapitel 3 om regnskabsteori. I afsnit 3.4 og figur 3, blev det beskrevet, hvordan der opstod en udfordring når regnskabsstandarder udvikles med to forskellige tilgange. Det er indiskutabelt, at en virksomhedssammenslutning har fundet sted, der selvfølgelig skal indregnes og præsenteres i årsregnskabet. Den samlede værdi er heller ikke til at tage fejl af, i og med transaktionen er mellem to uafhængige parter.

I udviklingen af regnskabsstandarder tager den normative regnskabsteori udgangspunkt i investorernes informationsbehov, med henblik på, at komme frem til den overordnede målsætning. En virksomhedssammenslutning er selvfølgelig nyttig information for investorerne, og skal derfor indregnes og præsenteres for at fremme den overordnede målsætning. Man går fra det generelle til det specifikke.

Når det så er konstateret at der har fundet en virksomhedssammenslutning sted, skal den så indregnes og præsenteres. Dvs. vi har en konkret begivenhed der skal indregnes og præsenteres. Her går man fra det specifikke til det generelle. Det er her den deskriptive regnskabsteori har sit indpas. En virksomhedssammenslutning er jo en kompleks størrelse der kan indeholde rigtig mange forskellige forhold der hver især skal indregnes. Ved at opdele virksomhedssammenslutningen i forskellige elementer og værdiansætte elementerne hver for sig

ud fra beskrivende observationer, i dette tilfælde de generelle markedsforhold, vil virksomhedssammenslutningens enkelte elementer herefter afspejle den objektive sandhed.

Man har fra standardsætters side bare ikke forholdt sig til, om det så påvirker årsregnskabet samlede informationsværdi og den overordnede målsætning. Min vurdering er klar – overtagelsesbalancen kan være mere vildledende end ledende, og dermed være til skade for årsregnskabet nytteværdi, i de tilfælde hvor ledelsens strategiske overvejelser er forskellige fra markedets.

Betyder det så, at man skal afvige fra indregningskriteriet om, at årsregnskabet elementer skal måles pålideligt ved virksomhedssammenslutninger? Svaret er nej, selvfølgelig skal der være substans bag årsregnskabet elementer. Man kan spørge sig selv, hvor meget substans der er bag goodwill? Min vurdering er, at der ikke er ret meget substans bag goodwill. Goodwill er egentlig bare en residual på det syntaktiske niveau, der indregnes i mangel på bedre muligheder.

Tilbage til transaktionens begyndelse, den konkrete virksomhedssammenslutning. Vi ved, at den samlede pris kan måles pålideligt, hvorfor skal der så fra lovgivers side være reguleringer, der instruerer mig i, hvordan jeg skal indregne og præsentere denne transaktion? Jeg anerkender selvfølgelig transaktionen skal indregnes og præsenteres, samt at der bør være en vis form for regulering. Det er dog min vurdering, at man i langt højere grad kan øge årsregnskabet samlede nytteværdi, hvis den nuværende regulering ændres.

Om immaterielle aktiver siger IAS 38:

“De fremtidige økonomiske fordele fra et immaterielt aktiv kan omfatte omsætning fra salg af produkter eller tjenesteydelser, omkostningsbesparelse eller andre fordele hidrørende fra virksomhedens anvendelse af aktivet. Eksempelvis kan anvendelsen af intellektuel kapital i en produktionsproces reducere fremtidige produktionsomkostninger frem for at øge den fremtidige omsætning.”⁹⁹

og

“Definitionen på et immaterielt aktiv kræver, at et immaterielt aktiv er identificerbart, for at der kan skelnes mellem dette og goodwill. Goodwill, der indregnes i en virksomhedssammenslutning, er et aktiv, der repræsenterer de fremtidige økonomiske fordele, der hidrører fra andre aktiver, der er overtaget ved en virksomhedssammenslutning, og som ikke identificeres individuelt og indregnes separat. De fremtidige økonomiske fordele kan opstå som følge af synergier mellem anskaffede identificerbare aktiver eller fra aktiver som hver for sig ikke opfylder kriterierne for indregning i årsregnskabet.”¹⁰⁰

⁹⁹ IAS 38, afsnit 17

¹⁰⁰ IAS 38, afsnit 11

Man anerkender altså at der kan opstå fremtidige økonomiske fordele i form af eksempelvis synergier hidrørende fra virksomhedens anvendelse af aktiverne. Dog sætter man en begrænsning i form af de skal være identificerbare, før de kan indregnes separat fra goodwill. Min påstand er, at mange af disse synergier opstår som følge af en kombination mellem den overtagende virksomheds egne aktiver inden virksomhedssammenslutningen, og de aktiver der overtages fra den overtagne virksomhed.

Min tese er derfor, at transaktionen i langt højere grad vil bidrage til årsregnskabets samlede nytteværdi, hvis den allokeres ud fra ledelsens strategiske overvejelser frem for markedets.

Det betyder, at jeg vil åbne op for, at en virksomhedssammenslutning bør kunne påvirke den overtagende virksomheds egen balance. Det skal simpelthen være muligt, eller rettere, det bør være et krav, at man ved en virksomhedssammenslutning går ind og forholder sig til hvordan ens egen balance påvirkes af denne sammenslutning, og at denne påvirkning så skal præsenteres til gavn for regnskabsbrugerne.

Det er ledelsen der aflægger årsregnskabet, hvorfor det også i højere grad bør være op til ledelsen selv at indregne og præsentere, hvordan en given virksomhedssammenslutning skal påvirke årsregnskabet.

9.1.10.3 Samspillet mellem IFRS 3 og IAS 16¹⁰¹

IAS 16 omhandler materielle anlægsaktiver og den måde de skal indregnes og måles på.

Efter første indregning skal materielle anlægsaktiver indregnes til enten kostpris eller efter omvurderingsmodellen.¹⁰² Kostprismodellen er ikke interessant i denne sammenhæng, men hvad med omvurderingsmodellen?

"Efter indregning som et aktiv skal et materielt anlægsaktiv, hvis dagsværdi kan måles pålideligt, indregnes til en omvurderet værdi, som er dagsværdien på omvurderingstidspunktet med fradrag af eventuelle efterfølgende akkumulerede afskrivninger og efterfølgende tab ved værdiforringelse."¹⁰³

"Hvis et aktivs regnskabsmæssige værdi er forøget som følge af en omvurdering, skal forøgelsen indregnes i øvrig totalindkomst og akkumuleres i egenkapitalen under reserver for opskrivninger."¹⁰⁴

Jeg kan godt sidde og undre mig lidt – på den ene side anerkender man den synergieffekt der findes i virksomhedssammenslutninger, men samtidig mener man ikke synergieffekten er identificerbar, og derfor må det ikke indregnes. Dvs. den merværdi den overtagende virksomhed

¹⁰¹ IAS 16 – Materielle anlægsaktiver

¹⁰² IAS 16, afsnit 29

¹⁰³ IAS 16, afsnit 31

¹⁰⁴ IAS 16, afsnit 39

har betalt, skal klassificeres som goodwill. På den anden side, er der samtidig en anerkendelse af, at der kan være behov for at omvurdere ens materielle anlægsaktiver.

Ved at åbne op for den mulighed, at den overtagende virksomhed skal regulere sine anlægsaktiver i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, imødekommer man jo samtidig IAS 16 og gør det også i langt højere grad lettere for regnskabslæseren, at forholde sig til, hvad det er den overtagende virksomhed betaler denne merpris for. Samtidig reducerer man den værdi goodwill ellers ville være indregnet til.

9.2 De grundlæggende principper i min anbefaling

Gennem logisk bevisførelse, har jeg nu argumenteret for, at IFRS 3 i sin nuværende form, ikke nødvendigvis bidrager tilstrækkeligt til årsregnskabet samlede nytteværdi. Faktisk er der risiko for, at IFRS 3 bidrager til, at årsregnskabet informationsværdi forringes.

Min anbefaling til en ny og forbedret udgave af IFRS 3 skal bygge på det grundlæggende princip:

- Indregningen skal ske med udgangspunkt i ledelsens strategiske overvejelser

Det indebærer, at:

1. Det skal være muligt, at justere sin egen balance ud fra de synergieffekter virksomhedssammenslutningen forventer at bidrage med. Det skal give ledelsen bedre forudsætninger for at præsentere et mere korrekt årsregnskab, og
2. der ikke skal indregnes regnskabsposter, blot fordi de har en værdi for tredje part.

Figur 8 illustrerer hvordan købsprisallokeringen i praksis skal fungere.

(1)	Betalt vederlag +
(2)	Eventuelle minoritetsinteresser +
(3)	Dagsværdi af eksisterende ejerandele (trinvisse overtagelser) -
(4)	Dagsværdi af nettobeløbet af de fortsættende identificerbare aktiver og forpligtelser -
(5)	Realisationsværdien af nettobeløbet af de ikke-fortsættende identificerbare aktiver og forpligtelser -
(6)	Synergieffekter indregnet på andre anlægsaktiver =
(7)	Goodwill

Figur 8 – egen tilvirkning

(1), (2) og (3) i figur 8 skal behandles efter samme principper som den nuværende IFRS 3 regulering foreskriver.

Ved (4) træder det grundlæggende princip ind. Her skal det være op til ledelsen og deres strategiske overvejelser med virksomhedssammenslutningen at afgøre, hvor vidt der er tale om et fortsættende identificerbart aktiv eller forpligtelse.

(5) handler om at det i højere grad skal være muligt, at indregne de ikke-fortsættende nettoaktiver til realisationsværdi. I den nuværende IFRS 3 regulering skal aktiver, der baseres med henblik på salg, indregnes efter IFRS 5, se afsnit 6.5.7. Denne bestemmelse skal bør ændres og udvides, så det ikke kun gælder aktiver der skal sælges, men også aktiver ledelsen hverken har i sinde at anvende eller sælge.

(6) er nok den mest drastiske ændring. Ved at den overtagende virksomhed skal indregne synergieffekter, får regnskabslæseren et meget mere klart og brugbart årsregnskab der informerer om, hvorfor den overtagende virksomhed har betalt en 'merpris'¹⁰⁵ for den overtagne virksomhed.

Eksempler på synergieffekter kan være:

Immaterielle anlægsaktiver. En virksomhed har et patent. Virksomheden har ikke selv de nødvendige kompetencer til at gøre patentet klart til kommerciel brug. Virksomheden vælger derfor at købe en anden virksomhed med de nødvendige kompetencer. Lad os antage den overtagne virksomheds kompetencer består i kvalificerede medarbejdere. I det tilfælde, vil de kvalificerede medarbejdere efter den nuværende IFRS 3 skulle opgøres som goodwill i købsprisallokeringen.

Min anbefaling til en ny og forbedret udgave af IFRS 3 vil betyde, at de kvalificerede medarbejdere, skal indregnes som en særskilt post der knytter sig til patentet i den overtagende virksomhed.

Materielle anlægsaktiver. En virksomhed har produktionsmaskiner stående til realisationsværdi i balancen. Grunden til maskinerne er indregnet til realisationsværdi, skyldes at maskinerne ikke har været i brug på grund af for meget konkurrence i markedet, hvilket betød, at virksomheden tabte penge hver gang der blev produceret én enhed. Ledelsen besluttede derfor, at stoppe produktionen og nedskrive maskinerne til realisationsværdi, da de ikke havde andre planer med maskinerne på daværende tidspunkt.

Efterfølgende køber virksomheden så en anden virksomhed der betyder, at maskinerne nu skal tages i brug igen. De enheder maskinerne efterfølgende skal producere, vil efter ledelsens vurdering, generere overskud, og maskinerne skal derfor igen have en værdi. I det tilfælde, vil synergieffekterne, efter den nuværende IFRS 3, skulle opgøres som goodwill i

¹⁰⁵ 'merpris' er anført i citationstegn, da det slet ikke er sikkert der er betalt en merpris for virksomheden, ved at ændre i den måde der i dag skal allokeres på.

købsprisallokeringen. Efterfølgende kan virksomheden så vælge, at anvende IAS 16 og opskrive maskinerne til dagsværdi. I forbindelse med opskrivningen bør virksomheden så reelt nedskrive goodwillen med samme værdi.

Min anbefaling til en ny og forbedret udgave af IFRS 3 vil betyde, at en del af købsprisallokeringen skal allokeres direkte til maskinerne.

Endvidere er det er min anbefaling, at det ikke skal være muligt, at indregne flere synergieffekter, end det kan indeholdes i goodwill. Det er ud fra den betragtning, at vi kender den samlede markedspris for virksomhedssammenslutningen og det er den vi skal behandle og indregne. Ligesom med andre aktiver, er det min anbefaling, at første indregning skal ske til kostpris, som jo er den pris der betales for virksomheden. At virksomhedssammenslutningen så i flere tilfælde, kan medføre eksempelvis øget indtjening for virksomheden i efterfølgende periode, må naturligvis skulle behandles i efterfølgende periode, på samme måde som man behandler andre aktiver.

9.3 Min anbefaling, i relation til begrebsrammens kvalitative egenskaber

9.3.1 Relevans

Det er indiskutabelt om det er relevant – selvfølgelig er det relevant. Det er analytikerne også 100% enige i. Den eneste grund til man er så nervøs for at indregne regnskabsposter efter hvordan de anvendes er, at det er besværligt at måle om regnskabsposterne så eksistere på et semantisk niveau, eller om det blot er 'luftkasteller' der kun eksisterer på det syntaktiske niveau.

9.3.2 Validitet

Jeg synes jo validiteten er mere intakt, ved at indregne regnskabsposter efter deres anvendelse. Der er ikke nogen tvivl om, at det er mere besværligt at finde den objektive sandhed på enkelte regnskabsposter, hvis virksomheder eksempelvis skal indregne synergieffekter i deres egen balance. Det er dog min klare vurdering, at årsregnskabets samlede validitet vil være nemmere at forholde sig til.

9.3.2.1 Fuldstændighed

Ved at indregne overtagelsesbalancen til dagsværdi ud fra ledelsens hensigter, er det min klare vurdering, at fuldstændigheden forøges. Der vil i mindre grad være risiko for asymmetrier mellem den information der gengives og offentliggøres i virksomhedens årsregnskab, og det virksomheden (ledelsen) har til hensigt med virksomhedssammenslutningen.

9.3.2.2 Neutralitet

Det er min vurdering, at neutraliteten er intakt, ved at indregne overtagelsesbalancen til dagsværdi ud fra ledelsens hensigter. Ved at indregne efter hensigten, vil regnskabsposterne være mere retvisende og man undgår derved at indregne regnskabsposter til en for høj værdi i forhold til virksomhedens hensigt med de pågældende regnskabsposter.

På lidt længere sigt vil de økonomiske fordele, virksomheden har fået i forbindelse med virksomhedssammenslutningen, også i langt højere grad vurderes i eksempelvis en nøgletalsanalyse.

9.3.2.3 Fejlfri

Det er min vurdering, at et årsregnskab, hvis regnskabsposter er indregnet efter hensigten, i langt højere grad vil være rigtig, end hvis man indregnede regnskabsposter forkert fra starten af. Der er aflagt af ledelsen, ikke er fejlfrit, hvis virksomheden skal indregne overtagelsesbalancen ud fra andre forhold, end hvad ledelsens egen hensigt er med virksomhedssammenslutningen.

Det er min vurdering, at validiteten i højere grad vil bidrage til øget nytteværdi for regnskabsbrugerne, hvis overtagelsesbalancen skal indregnes ud fra ledelsens hensigter.

9.3.3 Sammenlignelighed

Det giver fortsat ikke rigtig mening at diskutere sammenlignelighed uanset at jeg er kommet med anbefalinger. Man anerkender, der er behov for inkonsistens af og til, for at få 'reguleret' sine regnskabsposter på plads. En virksomhedssammenslutning kunne egentlig godt anvendes når regnskabsposter skal reguleres på plads.

Man må dog formode, at sammenligneligheden mellem ledelsens beretninger og de talmæssige opgørelse i højere grad vil 'arbejde' sammen, hvis regnskabsposter bliver indregnet efter hvad ledelsens hensigter er med virksomhedssammenslutningen.

9.3.4 Verificerbarhed

Verificerbarhed vil selvfølgelig blive svækket ved første indregning på de aktiver der er blevet berørt af allokeringen, i og med den objektive sandhed ikke nødvendigvis kan findes. Til gengæld vil det være meget nemmere at verificere goodwill, da en langt større del af allokeringen vil være fordelt ud på de aktiver den kan henføres til.

9.3.5 Rettidighed

Det er forsat ikke relevant at diskutere rettidighed i denne sammenhæng.

9.3.6 Forståelighed

Der henvises til afsnit 9.1.6, hvori det redegøres at det min vurdering, at regnskabsposterne i højere grad bør afspejle ledelsens strategiske overvejelser end hvad markedet mener, for at øge forståeligheden.

9.4 Opsummering

Kapitlet har haft til formål at undersøge gennem diskussioner, om den nuværende IFRS 3 regnskabsstandard bidrager i tilstrækkelig grad til årsregnskabet's nytteværdi. Diskussionerne har haft fokus på begrebsrammens kvalitative egenskaber. Ved at forholde sig til de kvalitative egenskaber i undersøgelsen, har det været muligt at nå frem til, at den nuværende IFRS 3 ikke i tilstrækkelig grad bidrager til årsregnskabet's nytteværdi.

Diskussionerne har taget udgangspunkt i den kontrast der er blevet identificeret mellem IFRS 3, og den måde analytikerne vil have der skal ske rapportering på.

Det er i særdeleshed relevansen der lider under den nuværende IFRS 3. I forsøget på at sikre en pålidelig måling af de regnskabsposter der skal indregnes ved en virksomhedssammenslutning, tager den nuværende IFRS 3 udgangspunkt i, hvordan markedsdeltagerne værdiansætter de elementer der skal indregnes ved en virksomhedssammenslutning. Det er et stort problem for den fundamentale kvalitative egenskab, relevans, da det kan være i direkte modstrid med hvordan den overtagende virksomhed har tænkt sig at anvende elementerne. Den overtagende virksomhed køber en hel virksomhed samlet og ikke de enkelte elementer separat. Den overtagende virksomhed værdiansætter derfor også den overtagne virksomhed som én enhed og ikke de enkelte elementer separat. Det forhold kan give et mismatch mellem det markedsdeltagerne vil give for elementerne og den måde den overtagende virksomhed har værdiansat den overtagne virksomhed.

Min anbefaling til en ny og forbedret IFRS 3 bygger derfor på et grundlæggende princip om, at en virksomhedssammenslutning skal indregnes ud fra den overtagende virksomheds strategiske overvejelser.

10 Konklusion

Det kan konkluderes, at den nuværende IFRS 3 regnskabsstandard ikke i tilstrækkelig grad bidrager til årsregnskabet samlede nytteværdi. Det har vist sig som et stort problem, at den nuværende IFRS 3 opdeler en virksomhedssammenslutning i alle identificerbare aktiver og forpligtelser og værdiansætter de enkelte elementer separat ud fra, hvordan markedet værdiansætter elementerne. Forholdet er problematisk, da der er risiko for relevansen af, hvorfor der har været en virksomhedssammenslutning, slet ikke afspejles i det der så indregnes og rapporteres i årsregnskabet. Det kan være et problem for årsregnskabet samlede nytteværdi.

Min anbefaling til en ny og forbedret udgave af IFRS 3 skal bygge på følgende grundlæggende princip:

- Indregningen skal ske med udgangspunkt i ledelsens strategiske overvejelser

Endvidere skal det være muligt for den overtagende virksomhed at indregne synergieffekter i sin egen balance ud fra de synergieffekter virksomhedssammenslutningen forventer at bidrage med. Det vil give ledelsen bedre forudsætninger for at opgøre en mere korrekt købsprisallokering, og dermed præsentere et mere retvisende årsregnskab. Ligeledes bør der ikke indregnes elementer, blot fordi de er identificerbare og har en værdi for tredje part. I stedet skal der ske indregning og klassificering efter om de identificerbare aktiver og forpligtelser er fortsættende eller ikke-fortsættende ud fra ledelsens strategiske overvejelser. Fortsættende aktiver og forpligtelser skal opgøres til dagsværdi med udgangspunkt i ledelsens strategiske overvejelser, mens ikke-fortsættende aktiver og forpligtelser skal indregnes til realisationsværdi.

Ved at gennemgå det teoretiske grundlag for hvornår et årsregnskab har mest nytteværdi, har det været muligt at analysere, hvilke forhold der er vigtige, når et årsregnskab skal aflægges til nytte for regnskabsbrugerne. Det er afgørende at der er en fornuftig afvejning mellem de to fundamentale kvalitative egenskaber relevans og validitet, hvis et årsregnskab skal have nytteværdi for regnskabsbrugerne.

Ved efterfølgende at gennemgå IFRS 3 samt investorernes informationsbehov, har det været muligt at analysere de væsentligste områder der har relevans, når en virksomhedssammenslutning skal indregnes og præsenteres. På den baggrund har det været muligt at konkludere, at der var en kontrast mellem investorernes informationsbehov og den måde den nuværende IFRS 3 regulerer en virksomhedssammenslutning på. Kontrasten blev efterfølgende analyseret med udgangspunkt i det teoretiske grundlag. Analysen foregik ved både at tage udgangspunkt i den måde IFRS 3 regulerer på og den måde investorerne mener det skal reguleres på. Derved var det muligt at konkludere, at den nuværende IFRS 3 ikke i tilstrækkeligt omfang bidrager til årsregnskabet samlede nytteværdi, samt at komme med anbefalinger til en ny og forbedret udgave af IFRS 3.

11 Perspektivering

IASB er i gang med at udvikle en ny begrebsramme, den såkaldte *Conceptual Framework*¹⁰⁶, der skal erstatte den nuværende begrebsramme. Den nye begrebsramme skal have samme overordnede formål som den nuværende.

IASB har flere fokusområder i udviklingen af den ny begrebsramme. Blandt dem er eksempelvis¹⁰⁷:

- a) definitionerne af aktiver, forpligtelser, egenkapital, indtægter og udgifter, og
- b) valg af målingsgrundlag og præsentation

Udviklingen af den ny begrebsramme har været undervejs i mange år og er blevet udskudt flere gange. Årsagerne hertil er primært manglende input fra især investorer og øvrige interessenter.

Denne afhandling kan derfor fungerer som input i diskussioner om, hvordan en ny begrebsramme kan være, for at imødekomme nogen af de udfordringer der er i udviklingen af nye regnskabsstandarder, eller når eksisterende regnskabsstandarder skal revurderes.

Afhandlingens diskussioner og (del)konklusioner er især relevante i forhold til a) og b) ovenfor.

¹⁰⁶ <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Conceptual-Framework/Pages/Conceptual-Framework-Summary.aspx>

¹⁰⁷ Snapshot-Discussion-Paper-Conceptual-Framework-July-2013

12 Litteraturliste

Love og regnskabsstandarder:

- Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber
- IAS 1 - Præsentation af årsregnskaber
- IAS 7 - Pengestrømsopgørelsen
- IAS 8 - Anvendt regnskabspraksis, ændringer i regnskabsmæssige skøn og fejl
- IAS 16 - Materielle anlægsaktiver
- IAS 38 - Immaterielle aktiver
- IFRS 3 – Virksomhedssammenslutninger
- IFRS 5 - Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på videresalg, og ophørte aktiviteter
- IFRS 13 - Måling af dagsværdi
- Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 1606/2002 af 19. juli 2002, om anvendelse af internationale regnskabsstandarder

Bøger:

- Jens O. Elling, Finansiell rapportering 3. udgave, side 196
- Jan F. og Henrik S. - Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 4. udgave, side 319

Årsrapporter:

- DSV, 2015
- Carlsberg, 2015
- Chr. Hansen, 2015
- FLS, 2015
- A.P. Møller, 2015
- Coloplast, 2014/15

Artikler:

- Snapshot-Discussion-Paper-Conceptual-Framework-July-2013
- Conceptual Framework - Exposure draft May 2015

Websider

- <http://www.ifrs.org/Pages/default.aspx>

13 Figuroversigt

Figur 1 – Afhandlingens struktur

Figur 2 – Sammenhængen mellem regnskabsteori og videnskabelig metode

Figur 3 – Når regnskabsteorier mødes

Figur 4 – Begrebsrammens opbygning

Figur 5 – Begrebsrammens kvalitative egenskaber

Figur 6 – Opgørelse af goodwill

Figur 7 – Goodwill i børsnoterede virksomheder

Figur 8 – Anbefaling til opgørelse af goodwill

14 Bilagsoversigt

Bilag 1 – Spørgeskema

Spørgeskema

Spørgeskemaets overordnede formål

Analysedelen, der vil bestå af kontakt til analytikere, har til formål at undersøge, hvilke forhold analytikere er interesseret i at kende, med henblik på, at årsrapporter skal udformes med den højest mulige nytteværdi til følge.

Spørgeskemaet vil være opdelt i 3 områder.

Del 1 omhandler generelle spørgsmål til årsrapporten og dennes informationsværdi (spørgsmål 1-6)

Del 2 omhandler målingsgrundlag

Del 3 omhandler specifikke spørgsmål til IFRS 3 – virksomhedssammenslutninger (spørgsmål 7-9)

Definitioner, der er gældende i spørgeskemaet.

Definitionerne er dels angivet for at give respondenterne en forudsætning for at kunne besvare spørgeskemaet og dels af hensyn til den efterfølgende analyse af de indsamlede data.

Følgende definitioner vil være gældende i det aktuelle spørgeskema:

En årsrapport består grundlæggende af 3 elementer som tilsammen har til hensigt at informere regnskabsbrugere om virksomhedens finansielle stilling.

1. *Talmæssige opgørelser og dertil hørende noter*, som vil bestå af
 - a. Resultatopgørelse
 - b. Balance
 - c. Pengestrømsopgørelse
 - d. Totalindkomstopgørelse
2. *Beretninger*, som vil bestå af
 - a. Ledelsesberetning
 - b. Strategi og finansielle målsætninger
 - c. Risikostyring
 - d. Corporate social responsibility (CSR)
 - e. Øvrige ledelsesmæssige beretninger
 - f. Revisionspåtegning
3. *Øvrige oplysninger*, som vil bestå af
 - a. Anvendt regnskabspraksis
 - b. Andre forklarende informationer

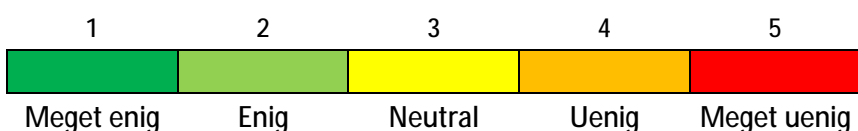
Med ønske om at nå frem til det overordnede formål og med udgangspunkt i de ovenfor givne definitioner ønskes spørgsmål 1 – 9 besvaret.

Hvor der ikke er angivet andre svarmuligheder, gælder, at spørgsmålene skal besvares med 1 = Meget enig, 2 = Enig, 3 = Neutral, 4 = Uenig, 5 = Meget uenig.

Generelle spørgsmål til årsrapporten (del 1)

Spørgsmål 1

De *talmæssige opgørelser og dertil hørende noter* har den højeste informationsværdi af de 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af

Spørgsmål 1.1

I hvor høj grad er de angivne talmæssige opgørelser vigtige for opgørelsernes samlede informationsværdi?

1 = Meget høj, 2 = Høj, 3 = Neutral, 4 = Lav, 5 = Meget lav.

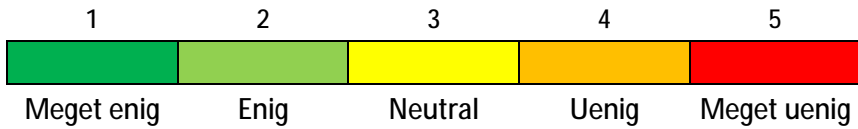
	1	2	3	4	5
Resultatopgørelse					
Balance					
Pengestrømsopgørelse					
Totalindkomstopgørelse					

Supplerende tekst (valgfrit)

Bilag 1

Spørgsmål 2

Beretningerne har den højeste informationsværdi af de 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af

Spørgsmål 2.1

I hvor høj grad er de angivne beretninger vigtige for beretningernes samlede informationsværdi

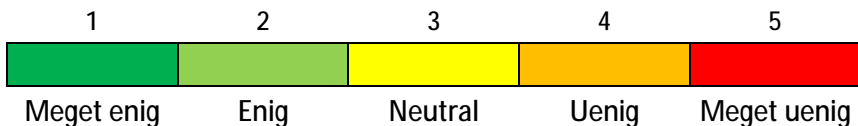
1 = Meget høj, 2 = Høj, 3 = Neutral, 4 = Lav, 5 = Meget lav.

	1	2	3	4	5
Ledelsesberetning					
Strategi og finansielle målsætninger					
Risikostyring					
CSR					
Øvrige ledelsesmæssige beretninger					
Revisionspåtegning					

Supplerende tekst (valgfrit)

Spørgsmål 3

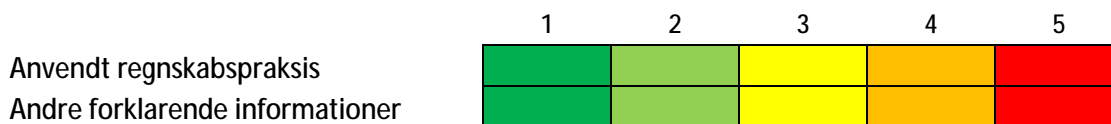
Øvrige oplysninger har den højeste informationsværdi af de 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af

Spørgsmål 3.1

I hvor høj grad er de øvrige noter vigtige for de øvrige noters samlede informationsværdi

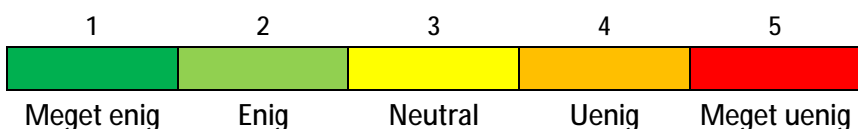
1 = Meget høj, 2 = Høj, 3 = Neutral, 4 = Lav, 5 = Meget lav.

Supplerende tekst (valgfrit)

Spørgsmål 4

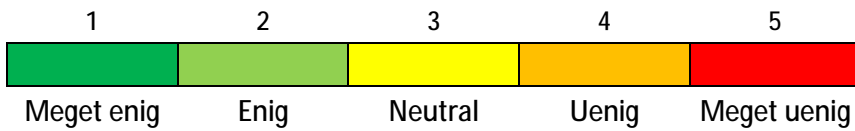
Det er nødvendigt med en kombination af alle 3 grundlæggende elementer årsrapporten består af, for at kunne anvende årsrapporten til generelle analyseformål

Supplerende tekst (valgfrit)

Spørgsmål 5)

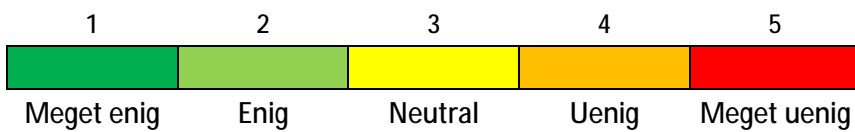
Som analytiker tillægger jeg ikke årsrapporten særlig stor vægt, da den proces jeg som analytiker skal igennem før jeg kan komme med mine vurderinger af et selskabs finansielle stilling, er langt mere omfattende og består af mange flere informationer end årsrapporten giver.

Begrund dit svar

Spørgsmål 6

Årsrapporten er en nødvendighed for mig som analytiker, når jeg skal vurdere selskabets finansielle stilling

Begrund dit svar

Målingsgrundlag (del 2)

Historisk kostpris og dagsværdi er to grundlæggende målingsmetoder der begge anvendes når årsrapporter udarbejdes og aflægges. Følgende 5 spørgsmål skal besvares ud fra en analytikers synsvinkel.

1. Bør man anvende samme målingsgrundlag på alle indregnede aktiver og forpligtelser?

JA NEJ

--	--

2. Ved valg af målingsgrundlag, bør man så fokusere på:
- a. Selskabets finansielle præstation (resultatopgørelsen)
 - b. Selskabets finansielle position (balancen)
 - c. Begge

A B C

--	--	--

3. Bør valget af målingsgrundlag afhænge af hvordan aktivet eller passivet anvendes?

JA NEJ

--	--

4. Vil det være en fordel med ét målingsgrundlag til information til brug for selskabets finansielle præstation (resultatopgørelsen) og ét målingsgrundlag til information til brug for selskabets finansielle position (balancen)?

JA NEJ

--	--

5. Bør lethed eller besværligheden i opgørelsen af målingsgrundlag påvirke valget af målingsgrundlag?

JA NEJ

--	--

Konkrete spørgsmål til IFRS 3 (del 3)

Spørgsmål 7)

I forbindelse med en virksomhedssammenslutning, skal der ske identificering af både den part der overtager og den part der er den overtagne. På overtagelsestidspunktet skal den overtagende virksomhed identificere og indregne aktiver og forpligtelser i overtagelsesbalancen til dagsværdi med få undtagelser.

Er det et problem for analytiker, at det kun er den overtagne parts balance der skal omregnes til dagsværdi?

JA	NEJ	Afhænger af den konkrete virksomhedssammenslutning

Begrund dit svar

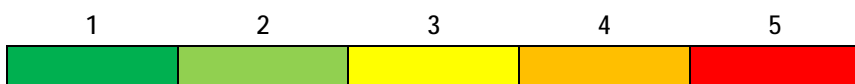
Spørgsmål 8

Den overtagende virksomhed skal indregne identificerbare immaterielle aktiver separat fra goodwill, hvis:

1. de er særskilt identificerbare
2. de er under virksomhedens kontrol, og
3. det forventes at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden

I hvor høj grad påvirker det den samlede informationsværdi, at goodwill er indregnet separat fra andre identificerbare immaterielle aktiver

1 = Meget høj, 2 = Høj, 3 = Neutral, 4 = Lav, 5 = Meget lav.

Begrund dit svar

Spørgsmål 8.1 (PPA)

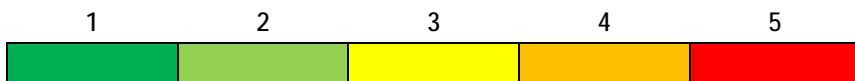
En virksomhedssammenslutning er typisk af en kompleks størrelse. Det kan ikke forventes, at den overtagende virksomhed på overtagelsestidspunktet har lavet en fuldkommen allokering af købsprisen. IFRS 3 åbner op for, at den overtagende virksomhed i op til ét år efter overtagelsestidspunktet kan foretage reguleringer i overtagelsesbalancen, for at sikre, at den overtagende virksomhed kan identificere overtagne aktiver og forpligtelser samt eventuelle minoritetsinteresser. Det er kun oplysninger i efterfølgende periode, hvor oplysningerne stammer fra begivenheder der eksisterede på overtagelsestidspunktet, der kan medføre til ændringer i overtagelsesbalancen. Ændringer i overtagelsesbalancen indregnes som henholdsvis en stigning eller et fald i goodwill og i det dertil hørende identificerbare aktiv eller forpligtelse.

Er det et problem for analytiker, at købsprisallokeringen kan løbe i op til ét år fra overtagelsestidspunktet?

JA	NEJ	Afhænger af den konkrete virksomhedssammenslutning

I hvor høj grad er det et problem, at der kan ske ændringer i allokeringen af købsprisen i op til ét år fra overtagelsestidspunktet?

1 = Meget høj, 2 = Høj, 3 = Neutral, 4 = Lav, 5 = Meget lav.

Begrund dit svar

Spørgsmål 9

IFRS 3 kræver at goodwill opstået i forbindelse med en virksomhedssammenslutning skal indregnes som et aktiv. Goodwill opgøres ved virksomhedssammenslutninger som den *merværdi* den overtagende virksomhed betaler den overtagne virksomhed.

Efter første indregning skal goodwill fortsat måles til kostpris. Der må ikke afskrives på goodwill i henhold til IAS 36, der dog i stedet skal testes for værdiforringelse mindst én gang årligt.

Bilag 1

Er det din vurdering, at goodwill, som det behandles efter IFRS på nuværende tidspunkt, bliver behandlet på den mest hensigtsmæssige måde?

JA	NEJ
☐	☐

Begrund dit svar

Navn: _____

Stilling: _____

Anciennitet: _____

Firma: _____

Jeg ønsker at være anonym:

JA	NEJ
☐	☐

Må jeg kontakte dig i tilfælde af yderligere spørgsmål og/eller analysering af din besvarelse?

JA	NEJ
☐	☐

Telefon: _____

E-mail: _____

Besvarelsen bedes sendt til mia@revisor.com